

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI-PÉNZÜGYI-TÁRSADALMI UJSÁG

XIX. év 4. sz. Egész évre 20 P

Budapest, 1929 február 6

Megjelenik minden szerdán

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 86. sz. • Telefon: József 322—95

Perényi István

lett ma a *Hermes Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság* vezérigazgatója, a Hermes igazgatósága, valamint a Magyar Általános Hitelbank bizalmából. Ez az esemény, amilyen mindennapi-nak látszik, egy pénzügyekkel ex offo foglalkozó ujság számára csábító vezércikk-téma. Nekem meg emellett szívügyem is, mert földiek vagyunk, a Justh Gyula városának, Makónak ugyanazon utcájában láttuk meg a napvilágot. Onnan jött hajdan Szalai Béla is, a 900-as évek legnagyobb bankárzenije, aki épp olyan fiatalon, mint Perényi István, ügyvezető-igazgatója, oszlopa, legnagyobbbeszü vezetője lett Elek Pál Magyar Bankjának. Büszke vagyok rá, hogy a talaj kitünő és nem hosszú idő múlva még inkább hivalkodva fogom emlegetni a makói Eötvös-utcat, ahonnan az utóbbi idők egyik legnagyobb bankvezető-talentuma indult el a magyar hitelügyek vezérkarába.

Perényi István most 37 esztendő. Karrierje tehát szenzációs. Nős. Magyarország egyik legirigyletebb „partiját csinálta”, de itt mindjárt tudomásul adjuk, hogy a suttogók, a „persze, persze”-fölnyeskedők gorombán tévednek. A fiatal Perényi *nem azért lett a Hermes vezérigazgatója*, mert a veje Vida Jenőnek, a leghatalmasabb magyar ipari konszern vezérének. *Nem*, Perényi enélkül is befutotta volna fényes pályáját, aminthogy beavatott szakkörökben elismerték kivételes kvalitásait már akkor, amikor még nem evezett be az irigyelt házasság révébe. Többet mondunk, a suttogók és fölnyeskedők ezt is vegyék tudomásul: Perényi István 37 éves korában, fiatalsága virágában, vezére lett a Hermes-banknak, annak *dacára*, hogy a Vida Jenő veje. Mert a Vida Jenő aztán — ismerni kell őt — soha nem portálta a vejét, nem protezsáta, nem ajánlotta, a Vida Jenő soha egy szóval, soha a kisujjával nem lóditotta előre a Perényi István tüneményes pályájának, mindig csak felfelé haladó karrierjének kerekét. Sőt: a Vida Jenő tökéletes passzivitása ebben a kényes személyi ügyben, azt mondva magának: én is a szegénység földes szobájából emelkedtem a magyar vállalati életben elérhető legmagasabb polcra, legyen a vöm is annyi, amennyi a saját emberségéből, a saját tehetségéből kitelik tőle: — ez a tipikus vidajenői mentalitás *talán még fékezője volt* egy még oly boszorkányos gyorsaságu emelkedésre is érdemes, roppant tehetség pályájának!

Perényi Pista még legényember volt, javában, mikor *Egry Aurél*, akinek a kritikája előtt bizonyára mindenki meghajol, azt mondta *Ullmann Adolf* bárónak, a Hitelbank akkori vezérének: *bátyám, a jövő fenoménje ez a fiatalember, ilyen tehetség még nem igen volt a bankszakmában!*

De vissza lehet menni még messzebbre: koronatanu vagyok rá, hogy Dr. Singer Kornél, a szegedi piarista főgimnázium országos híru igazgatója, mikor szárnyára bocsájtotta dédelgetett preclare preamaturus tanítványát, azt mondta a tanári konferencián: *harminc esztendeje nem volt ilyen diákom*, ilyen okos, eszes, szorgalmas, tökéletes, vigyázatok rá, ebből nagy ember lesz. És a felső kereskedelmi akadémián, ahol az érettségi után a

szakismereteket elsajátította, az egyetemen, ahol az államtudományi doktorátust kitüntetéssel megszerezte, a Hitelbank büroiban, amíg az összes osztályokon és munkakörökön át, egyszerű gyakor-nokból fölemelkedett, mindig kivételezett előléptetéssel, valamennyi posztján látta és tudta mindenki, hogy *ez a fiatalember torniszerjében hordja a marsallbotot* és könnyedén, magától értetődően fogja megfutni azt a fényes karriert, amelynek most egyik nevezetes állomásához érkezett.

Hét esztendővel ezelőtt került a Hermeshez, igazgatói rangban, harminc esztendő korában. Igazgatóból csakhamar ügyvezető-igazgató, vezérigazgató-helyettes, majd a mai napon vezérigazgató lett. Könnyű megjósolni, hogy ez a nagy és szép rang, egyik legnagyobb középbankunk vezéri rangja, hogy ez is csak tranzitó-állomás. A 37 esztendő Perényi István *még nem érte el karrierje csúcát*, nemcsak azért, mert Egry Aurél diagnózisára mérget lehet venni, hanem, mert kitünő elődei: Stein Emil, Kónyi Hugó, Ullmann György báró is a Hermes vezetőigazgatói székéből emelkedtek fel még magasabb pozíciókba.

Az a hét esztendő, amit a Hermesnél eltöltött, soha nem képzelt sikeres és nagyszerű fejlődés korszaka. Ezalatt az aránylag rövid idő alatt a Hermes-bank egyre izmosabb, terebélyesebb, ará-

nyaiban egyre hatalmasabb lett, úgy hogy a még mindig csak 37 esztendő Perényi István olyan intézet marsallja lett, amelyik már össze sem hasonlítható azzal az intézettel, ahová 30 esztendő korában berukkolt.

Mindez tehát, amit itt elmondtunk, legjobb tudomásunk és meggyőződésünk alapján, oly érdekes és ritka eseménye a közgazdasági életnek, hogy egy pénzügyi ujság vezető helyére kívánczik. Még csak visszapillantunk egy percre a közös szülőföldre, ahonnan sok évtizeddel ezelőtt elindult a civilizált világ egyik legnagyobbhirü embere: *Pulitzer*, a newyorki *World*, a világ leghatalmasabb ujságjának megalapítója, *Perényi István vérrokona*. Lehet, hogy a World-Pulitzer zsenialitásának méreteit örökölte Perényi István; ha tán ő is Amerikába vetődik, ő a bankélet óriása lett volna odaát, a tengerentúl. Itt, a mi szerény viszonyaink között se a World-Pulitzer, se a Morgan nagyságáig nem lehet megnőni. De morgani méret Budapesten, ahol e világon a legtöbb tehetséges ember van, 37 éves korban bankvezérre lenni, egyedül és kizárólag a tiszteletet parancsoló, uttörő, roppant sikereket produkáló, impozáns és rendkívüli képességek révén.

Perényi Istvántól, aki hihetetlenül szerény ember, az emberfeletti munka reklámtól irtózó robotosa, engedelmet kérünk, hogy vezércikk-témává léptettük elő. A komoly sajtóban ez a legnagyobb megbecsülés. De ő ezt is megérdemli.

R. L.

Egymillió pengővel több osztaléket fizet az Angol-Magyar Bank

Ha az utolsó évek fejlődési eredményeit tartjuk szem előtt, akkor kétségtelen, hogy ezen a téren *az elsőség az Angol-Magyar Bankot* illeti meg. A vezető pénzintézetek között ugyanis alig van még egy, amelynek sikerült volna gestióját az egész vonalon annyira növelni és megsokszorozni, mint az Angol-Magyar Banknak. Ez az eredmény az intézet most nyilvánosságra hozott 1928. évi mérlegéből is egészen világosan tűnik ki. A kimutatott *3.47 millió pengős tiszta nyereség* ugyanis

56%-kal nagyobb az előző évinél,

mely eredmény még akkor is nagyobb az eddig kimutatásra került banknyereségek átlagos emelkedésénél, ha figyelembe vesszük azt, hogy a legutolsó tőkeemelés folytán a lefolyt év üzleteredményét nagyobb saját tőkéek mozdították elő. Még szembetűnőbb a fejlődés, ha az 1928. évi üzleteredményt a 0.9 millió pengős 1926. évivel és a 0.6 millió pengős 1925. évivel hasonlítjuk össze. Ebből látható, hogy az intézet üzleti feleslegét

két év alatt közel négyszeresre és három év alatt közel hatszorosa tudta fokozni.

Ezek az eredmények a vezető pénzintézetek fejlő-

dési történetében ugyyszólván *példa nélkül állnak*.

Az 1928. évi mérleg az intézet üzletágainak teljesen egységes emelkedését mutatja. Így az *idegen tőkék 90.6 millió pengőről 120.6 millió pengőre, vagyis 33%-kal emelkedtek*. Az idegen tőkéknek ez a megduzzadási aránya ugyancsak nagyobb az eddig nyilvánosságra került 1928. évi bankmérlegek ezirányu átlagos emelkedésénél, ami az Angol-Magyar Bank iránt megnyilvánuló *fokozottabb bizalomnak egyik legkétségtelenebb bizonyítéka*. Hogy a tőkegyűjtés terén az intézet az utolsó néhány év alatt milyen nagyjelentőségű utat tett meg, az legjobban abból látható, hogy az 1925. évi mérlegben ezek a tőkék *csak 39 millió pengővel szerepeltek*. Ezen aránylag rövid idő alatt tehát

az Angol-Magyar Banknak sikerült az általa kezelt idegen tőkéket több mint megháromszorozni.

Az idegen tőkéknek ezen impozáns növekedésével lépést tartott a *bank hitelüzleteinek megfelelő fejlődése is*. Így a *váltótárca 48.6 millió pengőről 61.3 millióra növekedett*. Az intézet escompte-üzletének előretöréséről azonban még kedvezőbb képet kapunk, ha nem a váltótárca emelkedését, hanem ennek az *üzletágnak utolsó kétévi forgalmi adatait helyezzük szembe egymással*. Amíg ugyanis a leszámított váltók összege 1927-ben 190.4

millió pengő volt, addig ez a szám a lefolyt évben 285.1 millió pengőre szökkent fel, ami

az escompt-üzlet gesztiojának pontosan 50%-os emelkedését jelenti.

Mint rendkívüli figyelemreméltó jelenség említhető itt meg, hogy a nagyarányú emelkedés ellenére sem érte az intézetet ezen üzletágban semmiféle veszteség, amint ezt az igazgatóság jelentése külön hangsúlyozza és ami az óvatos és előrelátó üzletvitel egyik legnagyobb sikerének tekinthető.

Az intézet által folyósított hitelek összege 42.8 millió pengőről 53.6 millió pengőre emelkedett, míg a jelzálogkölcsonők 11.7 millióról 18.6 millió pengőre növekedtek. E 66%-os fejlődés azért bír fokozottabb jelentőséggel, mert mint ismeretes,

a jelzálogüzletet az Angol-Magyar Bank csak nemrégén kultiválta.

Igen jelentős értéksziporulat mutatkozik az értékpapírok tételénél 5.5 millió pengőről 9.1 millió pengőre. Ez az emelkedés elsősorban azokkal a koncentrációs mozgalmakkal kapcsolatos tranzakciókra vezethető vissza, amelyeket az Angol-Magyar Bank ipari konszernjéhez tartozó vállalatok (Spódium, Nagybányai) a lefolyt évben lebonyolítottak. A Nemzetközi Gépkereskedelmi érdekeltségnek 7 millió pengőről 6.75 millió pengőre való csökkenése e részvények múlt év végi tőzsdei bevezetésével kapcsolatos, amikor is az intézet e részvénybirtokának egy részét piacra hozta.

Az értékpapírtárca mögött meghúzódó belső tartalékok nagyságáról világos képet ad a Nemzetközi Gépkereskedelmi érdekeltség mérlegszerű értéke. E vállalat törzsrészvénytőkéje ugyanis százezer 50 pengő névértékű részvényből áll, mely eltekintve attól az elenyésző mennyiségtől, amely a közelmúltban a tőzsdei forgalomba került, teljes egészében az Angol-Magyar Bank tulajdonát képezi. Minthogy a részvények jelenlegi tőzsdei árfolyama 80 pengő, ez az érdekeltség, a tőzsdei értékelésen keresztül

11.2 millió pengős értéket képvisel.

Ezzel szemben a mérlegben, mint láttuk, ez az érdekeltség 6.75 millió pengővel szerepel, úgyhogy csupán ezen vagyontétel mögött

4.5 millió pengő látens tartalék rejlik.

Az egyes vagyontételeknek e ritka óvatos értékeléséből, ami a Nemzetközi Gépkereskedelmi értékelésénél annyira pontosan ellenőrizhető, következtetni lehet arra, hogy az Angol-Magyar Bank egyéb mérlegszerű értékeléseiben is milyen jelentékeny belső tartalékok rejlenek.

Az 1928. évi mérleg az Angol-Magyar Bank

egészen kivételes mobilitását

igen szemléltetően mutatja. A 75.3 millió pengő betétállománnyal és a külföldi pénzüzetetek 6.8 millió pengős betéteivel szemben a pénztár készlete a váltótárca és a lombardkölcsonők, vagyis az elsőrendűbb liquid kihelyezések együttes összege

77.5 millió pengő, amiből egy közel 100%-os mobilitás mutatkozik.

Az intézet nyers jövedelme a lefolyt évben 5.48 millió pengőről 7.28 millió pengőre szökkent fel. E közel 40%-os emelkedést elsősorban a tiszta kamatjövedelmnek 3.2 millió pengőről 4.5 millió pengőre és a banküzlet nyereségének 1.2 millió pengőről 2.1 millió pengőre való növekedése idézte elő. E jelentős jövedelemnövekedéssel szemben a bank üzleti költségei csak mérsékelt eltolódást mutatnak, amennyiben a személyi kiadások 2.2 millió pengőről 2.5 millió pengőre és a dologi kiadások és az adóterhek 1 millió pengőről 1.2 millió pengőre emelkedtek. Az összes üzleti költségek tehát a nyersjövedelmek 52%-át teszik, amely arány különösen akkor mondható rendkívül kedvezőnek, ha figyelembe vesszük azt, hogy az előző évben ez még 60% volt, úgyhogy

a banknak sikerült egy év alatt üzemi koefficiensét 8%-kal csökkenteni.

A kimutatott tiszta nyereségből a bank 2.5 millió pengőt fordít osztalékra az előző évi 1.5 millióval szemben. Az Angol-Magyar Bank tehát részvényeseinek az idén

kerek egymillió pengővel juttat többet, mint az előző évben.

Az intézet idei osztalékemelésének fokozottabb jelentősége van, mert nemcsak maga az osztalék emelkedik 6.50 pengőről 7 pengőre, hanem a már említett tőkeemelés folytán az osztalékköteles részvények száma is 120.000 darabbal növekedett. Ebből látható, hogy az Angol-Magyar Bank idei osztalékteljesítménye két irányban is emelkedést mutat. Ha még megemlítjük, hogy ez az osztalék a részvények

7.6%-os kamatozását jelenti,

amely rentabilitás lényegesen nagyobb, mint az idei osztalékok alapján várható átlagos részvényhozam, akkor e 7 pengős osztalék igazi jelentőségét a legjobban világítottuk meg.

Losonci Herzog Ignác százmillió frankos nyeresége a Banque de France részvényein

Losonci Herzog Ignác, a néhai Lloyd-bank fő részvényesének és alelnökének egy szerencsés tőzsdeszpekulációjáról sok szó esik most közgazdasági körökben. Herzog Ignác, aki a banktevékenységtől való visszavonulása óta csupán ipari üzemek és földbirtokai igazgatásának szenteli tevékenységét, két felvidéki szeszgyárpárossal karöltve

a párizsi tőzsdén 6 hó alatt olyan tranzakciót hajtott végre, amely a konzorciumnak 80 millió frank nyereséget eredményezett.

A Banque de France részvényei egy évvel azelőtt 16.500 frankon állottak, míg ma 27.400 frankkal jegyzik. A múlt év tavaszán bekövetkezett egy felértékelési hossz, amely fokozatosan tartott szeptemberig, amikor is az összes részvényekben zuhanás állott be. A francia nemzeti bank részvényei egyik napról a másikra 1200 frankkal estek és amikor mélypontju-

kat, 19.000 frankot érték el,

adtak megbízást Herzogék a prágai Petsek et Co. bankháznak 10.000 részvény vásárlására,

azzal az utasítással, hogy a papírokat 30.000 frankig tartsák és ezen az árjolyamon realizálják a nyereséget.

Herzogék számítása bevált, mert a párizsi tőzsde rövidesen kiheverte a kontremín manővereit, decemberben már 24500, ma pedig 27.400 frankos kurzuson állanak a papírok. A jelen pillanatban tehát 80 millió frank, a közeljövőben esedékes 30.000 frankos árfolyam esetén pedig 100 millió frank a konzorcium nyeresége. Herzogék információja szerint a Banque de France részvényei 35.000 frankig fognak emelkedni, de úgy látszik, a kurzus maximális hatását mégsem tudták egész bizonyossággal megállapítani, mert már harmincezres árfolyamnál leendő realizálásra adtak utasítást.

A Felső Heti Tárca Tízezer

„Mondj igazat és beverik a fejed.” Multheti kis pletykálkodásunk remekül igazolta ezt a régi tételt. Akik nem tudták, kiről van szó a pletykában, nevéért ostromoltak s minden ezekkel nem voltunk hajlandók szolgálni, megsértődtek. Akik tudtak a dolgról, indiszkréciójával vádoltak. Na és a főszereplők! Hogy azoktól mit kaptunk, azt talán nem is kell bővebben fejtegetni! Pedig, ha jól meggondoljuk a dolgot, tulaj-

donképpen hálával tartoznának! Mindenestre e heti referádánkbán igyekezni fogunk jóvá tenni hibánkat és szigorúan a tárgynál maradunk.

Tehát, hogy egész komoly témával kezdjük beszámolóinkat, jelentjük, hogy a Nemzeti Kaszinó és az Országos Kaszinó — ez a két vezető társadalmi klubunk — megtartották rendes évi közgyűléseit. A Nemzeti Kaszinó közgyűlésén Ráday Gedeon gróf elnököl s az igazgatóság tagjaiul ismét Jekelfalussy Zoltánt, Széchenyi Bertalan grófot és Wenckheim Dénes grófot választották meg. A választmány új tagjai a következők lettek: gróf Apponyi Albert, gróf Bánffy Miklós, Dáni Balázs,

Horthy István, báró Jeszenszky Sándor, gróf Károlyi József, Kendeffy Lajos, László Elemér, gróf Nemes János, herceg Pálffy Miklós, báró Piret de Bihain Jenő, báró Prónay Dezső, Radisics István, Rakovszky Endre, gróf Széchenyi György, gróf Sztáray Sándor, gróf Thoroczkai Miklós, gróf Wilczek Frigyes és gróf Zichy Aladár. Az Országos Kaszinó közgyűlésén gróf Teleki Pál elnököl s az igazgatóság dr. Halász Lajost választották meg.

A haut volé klubjainál tartván, meg kell emlékeznünk a Park Klub január harmincegyedik tanácskozásáról, melynek külön nevezetessége volt az a verseny, amely az élő és a mechanikus zene közt folyt le. Ugyanis a szokásos cigányzenén kívül egy legmodernebb, villanyerővel hajtott, rádióval kombinált hangverseny-gramofon, egy úgynevezett Panatróp is hozzájárult a hangulat és a tánc kedv emeléséhez. Az ötlet Piret de Bihain Jenő báróé, a mindenki által szeretett „Pircsi”-é volt s mint minden idejével, ezzel is sikert aratott.

Ugyancsak ő rendezte a Park Klubban február negyedikén azt a pompásan sikerült bált, melyet Eszterházy László és Antal hercegek adtak huguk, a bájos Bernadette hercegnő tiszteletére. Az igazán főúri bőkezűséggel megrendezett bálon az arisztokrata fiatalok Budapesti időző tagjai csaknem teljes számmal résztvettek s így csak természetes, hogy az a legjobban sikerült.

Az 1929-es farsang egyik legfényesebb bálja, a Széchenyi-bál, 1-én zajlott le óriási sikerrel, a Hungária-szálló összes termeiben. A Hungária körül már este 10 órakor olyan nagy volt az autóforgalom, hogy a rendőrök csak nagy nehézségek árán tudták a közlekedés rendjét fenntartani. A magyar és külföldi arisztokrácia, a kormány, a diplomáciai testület tagjai és egyéb előkelőségek autói és fogatai hosszú sorokban érkeztek a fényárban úszó Hungária elé, melynek terméi ibolyacsokrokkal voltak gazdagon díszítve, tavaszi pompát és vidám hangulatot árasztva.

Az első között érkezett Széchenyi István gróf, a bál díszelnöke, valamint Széchenyi György és Viktor grófok, tiszteletbeli elnökök és Szécsen Miklós gróf bálelnök. fél 11 órakor érkezett Károlyi Lajosné grófné, ki a külföldön tartózkodó vezető-háziasszonyt, Anna kir. hercegnőt képviselte, továbbá Széchenyi Hanna grófnő, a „legna-

gyobb magyar” unokája. Az érkezőket Szécsen Miklós gróf bálelnök fogadta, tizenöt pálcás ur segédletével. A „Ritka buza, ritka árpa...” hangjaira nyílt meg a bál, melyre fél 12-kor érkezett meg József főherceg és Augustus főherceggasszony, kiket harsonák zengése fogadott. Az előkelő társaság a legmelegebb hangulatban a reggeli órákig együtt maradt.

A házi bálközül elsőnek Ággya-Papp Sándor hadügyi államtitkár báljáról kell megemlékeznünk, mely az Eszterházy-palotában lévő egységespárti helyiségekben zajlott le. A bálon — melyen a zenét a „társaság” jelenleg hors concours legkedveltebb cigánya, Pertis Pali szolgáltatta — a királyi fenségek is résztvettek. Ugyancsak résztvett Augustus főherceggasszony és leánya Magdolna főhercegnő Huszár Lászlóék házibálján, melyet a Nemzeti Kaszinóban rendeztek. Ugyanezen a bálon résztvett gróf Seefriedné Erzsébet bajor királyi hercegnő is.

Január huszonkilencedikén volt báró Kohner Willyék nagyszabású és kitűnő hangulatú lefolyt estélye, egy napra rá pedig Dirsztay Gedeon báró nem kevésbé nagyszerű soiré-ja. Estélyek voltak még Barathy Bélánéknál, öv. beodrai Baitz Józsefnénél, Vass Elemérénél, Kandó Lászlóknál, Halmy Józsefénél stb.

A Pólok Klub hetedikén rendez ismét táncestélyt, de ezuttal szigorúan csak a tagok részére; meghívottak ez alkalomból nem lesznek.

Hogy azért a pletykával egészen adósak ezen a héten se maradjunk, közöljük azt a hírt, amely már nem is pletyka, hanem befejezett tény, hogy a régen esedékes kettős válás végre valóra válik. Az egyik uriasasszony már az édesanyjánál, a másik pedig a Bristol-szállodában lakik. Reméljük, hogy legközelebb már nevekkel is szolgálhatunk — a házasság rovatban.

Amikor még közöljük, hogy Éber Antal leánygázak. Münnich Aladárnénak kisfia született, zárjuk e heti krónikánkat azzal a nyugodt lelkiismerettel, hogy ezuttal nem követtünk el semmi indiszkréciót, semmi bűn nem terheli a lelkünket. (Akik ezt unalmasnak találják, azoknak zárjelben eláruljuk, hogy ez a javulás csak látszólagos és csak átmeneti. Hallatlan diszkréciónknak természetes magyarázata az, hogy — nem volt miről pletykálnunk! No de majd legközelebb!)

A titokzatos R., amely lehet Róza is, Rachel is, Rebeka is — egy takarékpénztár igazgatóságában

Ha a londoni gettóban ballábbal ébrednek a bennlakók, vagy mi érlelte meg a záloglevélkibocsátás központosításának gondolatát?

Már több mint egy félszázad óta élénken foglalkoztatja a pénzügyi kormányt és a zálogleveleket kibocsátó intézeteket egy központi jelzálog emissziós intézet alapításának terve. Ennek az intézménynek az volna a hivatása, hogy a Magyarországon kihelyezendő jelzálogkölcsonokról kibocsátott záloglevelek egységes terv szerint helyeztessenek el, illetőleg az egész jelzálogi bekebelezések céljaira felveendő kölcsön e központi intézet által placiroztassék. A terv megszületésével egyidejűleg jelentkeztek Budapesten illetékes helyeken a legnagyobb newyorki pénzintézet: a *National City Bank* megbízottai, hogy a központi intézet alapítására, illetve a jelzálogkölcsonok folyósítására egységes ajánlatot tegyenek. Eleintén a pénzintézetek tartózkodó álláspontra helyezkedtek a kétségekivül eredeti tervvel szemben, utóbb azonban valamennyi érdekelt budapesti pénzintézet megadta elvi hozzájárulását, kivéve a *Magyar Földhitelintézetet*, amelynek helyzetét a záloglevelek kibocsátása terén törvényben biztosított előjogok teszik kedvezőbbé. A *National City Bank* utóbb a *Higginson & Co.* hatalmas newyorki pénzcsoporthoz is társul adoptálta a magyar jelzálogüzlethez és a két nagy intézet néhány héttel ezelőtt konkrét ajánlatot tett a kormánynak, amely ajánlat fölött megindult a hosszadalmas és bizonyára még sok bonyodalmat okozó vitatkozás.

Minderről azonban bőven tudósítottak a napilapok s mi itt most az ügynek egy egészen más, igen pikáns oldalát akarjuk megvilágítani. Az a kérdés: milyen körülmények vetették felszínre ezt a nagy koncepciójában is kétségtelenül bizarr tervet, mi tette ezt hirtelen aktuálissá? A *Pénzvilág* ebben a tekintetben meglepő információk birtokába jutott olyan helyről, amelyet teljesen szeriőznek kell elfogadnunk. Informátorunk feltűnő és szellemes közlése a következő:

— Egyik takarékpénztárunk, amely még békében megkapta a koncessziót jelzáloglevelek kibocsátására, az utolsó években feltűnő mohósággal vetette rá magát erre az üzletágra. Gyors egymásutánban nagy összegű fontkölcsonöket importált a londoni piacról, azokat ugyancsak villámgyorsan kihelyezte magyarországi ingatlanokra s mikor a pénz elfogyott, játszi könnyűséggel szerezte meg az újabb tőkét. Az intézet élelmes ügynöke e tranzakciók keresztülvitelénél az ismert Kornis Manó volt, aki miután közvetlenül a háboru után óriási arányu saját vállalatjai elmerültek, mint ügyes és élelmes közvetítő csillogtatta zsenialitását. Munkájának eredményei különösen a szóbanforgó takarékpénztár részére teljesített megbízásánál feltűnést keltettek s az irigy konkurencia kezdett utána nyomozni, hogyan s honnan áramlik be ez a temérdek pénz a takarékpénztár trezorjaiba. A szemfüles magánnyomozók a londoni piacon találták meg a boszorkányos gyorsasággal bugyogó tőkék forrását, egy kis bankházban, amely egészen jelentéktelen, a cégtáblája renoméja hiánytalan ugyan, de saját tőkeereje, londoni arányokhoz képest szóra sem érdemes. A pontos utánjárás azt is megállapította, hogy ennek a bank-

házacskának vagy bankvityillónak (mert csak ennek lehet nevezni) kitűnő adminisztrációja van, mely roppantul modern agitációs eszközökkel találja meg az utat különösen a londoni kistőkések zsebéhez. Mintha nálunk egy jónevű, de saját vagyonnal nem rendelkező egyesület százezerszámba bocsátana ki ügyesen megfogalmazott körlevelet adományokért és a körlevélnek frenetikus eredménye lenne, — úgy bocsátotta és bocsátja ki ez a kis bankiroda propagandaleveleit a londoni polgárok bizonyos rétegei címére, akik aztán megvásárolják az élelmes cég által ajánlott részvényeket, kötvényeket, zálogleveleket és más értékeket. Egyenesen mesészerű eredményekről számoltak be azok a honfitársaink, akik a bankházacska módszereinek titkolt rejtelmeibe belenéztek.

— Itthon természetesen nagy érdeklődést keltettek a beszerzett információk s egyik kitűnő képzelő erejű, nagytekintélyű bankvezér fölvetette (bizonyára nem kellő irigy rosszindulat nélkül) a kérdést: mi lesz, ha mondjuk: a londoni gettóban egy napon ballábbal kelnek fel a zsidók, aggályos benyomásokat vonnak ki szaglószerveik útján az atmoszférából, vagy olyasvalamit olvasnak a *Times*ban, hogy beleremeg a szakálluk, autóbuszra ülnek s berobognak a kis bankházba, ott felajánlani, visszaajánlani a szivrepesztő körlevél folytán vásárolt zálogleveleket? S mi lesz, ha éppen így beborul a nap a görög negyedben, a török negyedben, a kínaiak és az örmények városrészében s megindul a különben kitűnő bonitätsu záloglevelek áramlása az ibolyaszerény bankocskára szűkre szabott trezorjai felé?

— Kétségtelen, hogy a minden bizalomra érdemes ici-pici bankház teljes idegességgel fogadná ezt a népvándorlást és száz percentig nem vásárolná vissza az esetleg tömegesen felkínált zálogleveleket, mert ez neki nem üzletága. Ezt ő nem kultiválja. Ő kizárólag csak záloglevelek kihelyezésével foglalkozik. Ebben az esetben, amelyről azt mondhatja valaki, hogy a wellsi fantáziát is megszégyenítő elgondolás, az érdekelt takarékpénztárnak kellene erkölcsi és praktikus okokból vevőként jelentkezni.

— Ezt a barátságtalan képet festették fel Budapesten a Londonban járt pénzemberek, különböző irigy közvetítők és bankigazgatók s gondoskodtak róla, hogy erre a sötét lehetőségre legilletékesebb helyeken is felfigyeljenek. Állitom, hogy ez a helyzetkép nagyban hozzájárult annak a mérlegeléséhez, miképpen lehetne az ilyen kétségtelenül bekövetkező és ez esetben az egész magyar záloglevélpiacot a legsúlyosabban érintő veszedelmet kiküszöbölni, illetve preventív intézkedésekkel már ab ovo meghiusítani. Így született meg a központi országos jelzálogintézet első gondo-

lata s ha ez megvalósul, kétségtelenül része lesz benne annak a megfontolásnak, hogy a londoni gettó rokonszenves bennlakóinak pillanatnyi hangulatából függetlenítették a magyar záloglevélpiac.

Igy szól az érdekes és feltűnő információ, amelynek közelebbi megvilágítása céljából forrásunk még arra is utalt, hogy a szóbanforgó takarékpénztár ugyancsak rohamlépésben megdagasztott alaptőkét is legutóbb a londoni piacon helyezte el s ezzel kapcsolatban egy nőt adoptált az intézet igazgatóságába. A nő keresztnéve mély titok, talán Rózának hívják, talán Ráchelnek, de lehet Rebeka is. Mindenesetre a kompasszban, a kinyomtatott évi jelentésben, sőt a cégjegyzékben is a nyilván bibliai értékű keresztnév egyszerűen R. betű mögé rejtőzködik. Nem hisszük, hogy a közelebbieknél ez az eltitkolása annak az illúzióknak felkeltése céljából történnék, mintha az illető férfi volna, mert ez valóság esetén megtévesztés lenne s ennek nem volna semmi értelme. A szóbanforgó hölgy különben tavaly megjelent Budapesten is és résztvett az illető takarékpénztár közgyűlésén, ahol, mint halljuk, sokkal inkább hódította meg az elméket, mint a szíveket. Ide várják az idén is, már kész a program: R., aki még leányzó, farsang utóján a kitűnő és zseniális Kornis Manóval fogja ellejteni a takarékpénztár bálján a záloglevél-tangót. Ez a vállalkozás a londoni gettóban, a görög-török-örmény- és kínai negyedekben mindenesetre kellő jó benyomást fog keltetni. És talán elhessegeti azokat az alaptalan aggodalmakat, amelyek az illetékes köröket hamis következtetések útján egy központi országos záloglevélkibocsátó intézet létesítésének gondolatára vezették.

R. L.

U. i.: Azt hisszük, hogy a titokzatos R. mégis csak Ráchelt jelent, avagy Rebekát, mivel a szóbanforgó takarékpénztár vezetői régóta meghitt összeköttetésben állanak az ország különböző zsidó hitközségeivel.

Minden szerdán reggel FŐVÁROSI HIRLAP

az Egységes Községi Polgári Párt hivatalos lapja

Szerkeszti: Daesó Emil

Az e heti tartalomról:

Herrmann Miksa kereskedelmi miniszter nyilatkozik a közszállítási szabályrendelet módosításáról — Kozma Jenő, az Egységes Községi Polgári Párt elnöke állandó heti cikkében beszámolt az aktuális városigazgatási problémákról — Becsey Antal a budapesti kikötőről cikkez — A kikötő kormánybiztossága megsürgette a fővárosnál a kikötő-kérdések elintézését — A fővárosi utak olajportalanításának ezidei programja — Döntő stádiumba jutott az új Rókus-kórház ügye — Az 5—6 millió pengőre tervezett fedett uszoda problémája ankét elé kerül — A gázművek mai felkészültségével még 8 évig fedezni tudja a fogyasztást.

Azonkívül egyéb kommunális és üzemi riportok, friss vállalkozási hírek, közgazdaság és új események élénkítik a tartalmas lap legújabb számát.

Kapható az összes újságárúsító pavillonokban és a kiadóhivatalban (VI., Szív-utca 18.)

ELIZABETH ARDEN
készítményeinek lerakata

KOSZTELITZ

PARFUMERIE
V., Dorottya-u. 12. Tel.: Aut. 820-15
IV., Váci-utca 18. Tel.: Aut. 835-81

Medárdus napján Pest városi nagyvásár

Anno 1830

Irla BALASSA IMRE*)

I.

Még vaksötét volt, látni egyáltalán nem lehetett semmit. De hallani annál inkább. A nagy feketeségben ostorcsattogás, patkók kopogása, szitkozódás, hajhózás, lovak dühödt nyertése, kerek robaja, deszkák döngése hangzott örült össze-visszaságban. Mintha a sötétségben nagy csata kavarogna, amiből nem látnunk semmit, de hallani annál többet hallunk. A Nagy Hid-utca, az Alsó Dunasor, a Felső Dunasor felől, összevissza. A figyelő fül észrevehette, hogy a sötétségben egymással hadakozó éjszakai rémek, hazánk különböző vidékeiről valók, sőt talán még külföldiek is vannak közöttük. Mert az egyik így kiált: „A kirilejzumi!” A másik a pápista kalendarium különböző szentjeit emlegeti. A harmadik meg így fohászkodik: „Boga, Boga!” A negyedik ilyenképen: „Sapperlott, Kruzifix, nochamol!” Ilyesfélét is lehet hallani: „Üssön beléd duflán a suhai Istennya!” majd: „A rosseb egye ki a képedet!” „Az a fűzfán fűtyülő rézangyal huzza el a kee nótáját!” „Hogy a susterő Istennya égesse föl a...”, ugylátszik, azaz-hogy hallik, hogy elég nemzetközi gyülekezet veszedik, tolong, csatlintja ostarát, hajtja kocsiját, ösztökéli lovait a vak sötétségben a Dunaparton.

A hid előtt valami mécesféle pislog és a mécs kevés világa mellett kirajzolódik a sötétségből a vámszedő bódéja. A következő szóváltás hallik a bódé felől:

— Hát van pofája az urnak?
— Warum soll ich pofa haben?
— Hát nem megy le a bür a kipirül?
— Warum soll der bür aus meinen Kippchen herausgehen?

— Tizenkét krajcár vámot szed a szegény falusi fuvarostól egy pár lúir, egy szekirer meg jómagamir?
— Schaun sie, jó ember, én fizetek egy évre az Erárnak huszonnégyezer forint. Maga ezt nem is tudja kimondani, huszonnégyezer forint! Vierundzwanzigtausend Gulden! Wissens? Ennyi kell nekem kigubernalnom ez erárnak, ezért a vacak hidvám. Én bérek egy évre a hidvám, maga fizeti a tizenkét krajcár! Sok, sok tizenkét krajcár. Maga fizeti, másik fizeti, mindenki fizeti. Ebből lesz a huszonnégyezer forint. Wissens?

Dübörgött a hid, az ut, a part, az éj társzerekere, könnyű parasztkocsik, taligák, lovak, marhacsordák, puttányos emberek, batyut cipelő vándor kalmárok sulyától. Nyikorogtak a deszkák, a gerendák, szinte jajgattak a dunai hid vén bordái, hogy ennyire megsanyargatják őket. Mikor a Duna hullámai neki-neki-ütődtek a hidat tartó nagy bárkahajóknak, nagyot jajdult az egész alkotmány és egyik-másik jámbor falusi utas, fölfohászkodott. A hid közepén szelid mosollyal trónolt egy pléhellenző védelme alatt Szűz Mária szobra. Piros üvegedényben méceset lengetett feje fölött a hajnali szél. Aki arra ment gyalog, vagy szekéren, megemelte a kalapját vagy keresztet vetett, ha asszony nép volt.

A Szűz szobra szeliden vigyázott a rozoga hajóhidra és annak ezernyi utasára a zürzavaros vásári hajnalon.

Schams ur, bécsi író, aki tegnap érkezett Pest városába, az Aldunator mentén csetlett-botlott a hegyes köveken és miközben Rákos felől basadni kezdett a hajnal, kíváncsi szeme átfurakodott a szürke derengésen és kutatva, mohón járt körül a dunai réven.

Valóban nagyszerű látvány volt ez!
— Becsülöm vagy ötszázra — morgott magában Schams ur, a bécsi író.

Végig a Dunán hajók rakodtak. Legalább ötszáz. Könnyű, alacsonyorrú, bajor bárkák, magasra szökő elejű rác és oláh dereglyék, cifrán kifaragott török bárkák, amiknek magas volt a tetejük, a tetőn bő bugyogóban járkáltak a nagyszakállu gazdáik és csak a szemükkel igazgatták a rakodást, a magas föld alól pedig nyílásokon keresztül lógtak alá a Duna vizébe a láthatatlan evezősök hosszú-hosszu lapátjai. Nagyszámmal voltak mindenféle színűre festett, nehéz, tömör hajók, vitorlával és evezővel. Olyanok, amiknek az orra és a fara egyformán magas, karcsu, kecses formájú. Állt légyen a földézetten akár bőbugyogós török, akár pirossapkás rác, cilinderes német kereskedő, vagy zsinóros dolmányban, magyar buzaalkusz, a szakértő szem észrevehette ezeken a hajókon, hogy Szegedről kerültek ki. Mert ebben az időben Szeged városában dolgoztak Európa legjobb hajóácsai. Messze földön híruk volt a szegedi hajóknak,

hogy könnyű a járásuk, erős a bordázatuk, biztosan járkák a legnagyobb vizeket. Németek, rácok, havasalföldiek, törökök, még muszkák is mentek Szegedre hajót építtetni a derék alsóvárosi és újszegedi vízi-ácsokkal.

Schams ur szédülve nézte a rakodás munkáját. Hogy cipelik száz meg száz hajóról a nehéz gyapjubálákat, kávézsákokat, sötömböket, mindenféle jelzéssel ellátott ládákat, gabonás zsákokat, hogyan hajtják parti-hosszában a hizott élőmarhát, meg a gyönyörű, karcsutestű magyar lovakat, amiknek a szőrén csillogni kezd a kelő nap.

Nemcsak a Dunaparton volt ez az óriási nyüzsgés. Végességig a Belvárosban, a Széna-téren¹ torlódó szarvasmarhapiactól a Kecskeméti kapun át, a Kecskeméti-utcán végességig, az Ország-uton², az Uj Vásártérig³ szekerek, fölthajtott állatok, bódék, sátrak, emberek, láрма, tülekedés, forgalom, kavargás — élet! Már napok óta népesek az utak és élet zajlik a Dunán. Napok óta érkeznek a bárkák fölülről, Regensburg felől és alulról Törökország, Bulgária, Oláhország, Rácország és a Bánát felől. Hozzák a nagy rakományt. Napok óta szekérkaravánok haladnak Pest város felé Erdélyből, az Alföldről, a felvidéki vármegyékben és a Szerémség felől. Hozzák a vásznat, hozzák a buzát, bort, dohányt, a hamuzsirt, a gyapotot, a gyapjút, a pipát, a papucsot, a kordováncsizmát, a nyersbort, a bécsi piperét, a török selyemfonalat, mindazt, amit a mi kincses országunk termel, amit szorgalmunk és ügyességünk csinál, mindazt és amit a szomszéd országok élelmessége tud nekünk adni.

Adunk, veszünk. Nekünk is adnak és vesznek is tőlünk.

— Akárcsak a lipcei vagy a bécsi nagy vásár — állapítja meg magában Herr Schams.

A Rostély-utca⁴ sarkán világosság pislog kifelé egy füstös üvegajtón. Odabenn nagy rikoltozás, duhajkodás lármája hallatszik. Néha csapódik egyet az ajtó, nagyot dörrenve. Olyankor a láрма kiömlik az utcára, mint a moslékos dézsa tartalma, azután megint csak elhal. A vásárosok kocsmájából éppen most jön kifelé egy természetes magyar ember, meg egy zömök, vastagnyaku, vörösképi férfiú. Mind a ketten olyan kordováncsizmát hordanak, amelyikben megbámulhatja az ábrázatját a fölkelő hajnal. Nem kell szakértőnek

¹ A mai Kálvin-tér.

² Muzeum- és Károly-körut.

³ Erzsébet-tér.

⁴ Gerlőczy-utca.

Lovagias affér és polgári pör a Belvárosi Takarékpénztár affiliált intézetének ügynöki jutaléka körül

A Pénzvilág legutóbbi számában behatóan foglalkoztunk a Belvárosi Takarékpénztár hitelpolitikájával és megállapítottuk, hogy abnormisan magas nyereségét kizárólag a kamatdrágításban rejlő lehetőségek kiaknázásával érhetette el. Ez alkalommal a Belvárosi Takarékpénztárnak egy különös és a bankvilágban

szokatlan pöréről emlékezünk meg,

amely meglehetősen furcsa fényt vet egy budapesti bank, illetve annak affiliált vidéki intézete részéről már presztizsokokból is mellőzendő eljárására.

1928 augusztusában a budapesti Weiss Pál-bankházat felkereste Fleischer Zoltán, a Tiszapolgári Takarékpénztár vezérigazgatója és megbízást adott a takarékpénztár majoritásának eladására, valamint szerződéses hitel szerzésére. A bankház közvetítése azzal az eredménnyel járt, hogy

a részvénytöbbséget megszerezte a Belvárosi Takarékpénztár 125.000 pengőért, azonkívül 500.000 pengő összegben szerződéses hitelt is biztosított.

A két takarékpénztár közt létrejött fúzió szankciójaként a Tiszapolgári december 23-án tartott közgyűlésén igazgatóságába beválasztotta dr. Makai Ernő vezérigazgatót és Timár Lajos igazgatót a Belvárosi Takarékpénztár részéről és azóta mint annak affiliált intézete működik.

Az üzlet perfektuálása után a Weiss Pál-bankház

lenni, hogy észrevegyük: ezek a kordováncsizmák Debrecen nemes városában készültek. A zömök kis vörösképi ember egész viselete, beszéde is elárulja, hogy a Hortobágy környékéről jött a vásárra.

— Beszítették, hogy a szegedi papucskészítők mirtíkre csinyálnak papucsot.

— Mán pediglen — felelt a természetesebb — arra törviny van, hogy csak nekünk, csizmadiaíknak legyik szabad mirtíkre dolgozni.

— Az árgyílusát néki — fohászkodik egyet a természetes debreceni csizmadia — ha én egyet megcsipek.

Akkoriban nagy harc dult a csizmadiaíknak nemes céhe és a papucskészítők között. A papucskészítőknek nem volt szabad mértékre dolgozni, a mértékre dolgozás kiváltsága csakis a nemes csizmadia mestereket illette meg.

A Rostély-utcával átalellenben a Két dob-utca mellett, a nagy sárka Jakabffy-házban, négy társzeker is állt egyszerre az udvaron. A széles kapu nyitva volt egész éjszaka, ki-bejártak rajta a nehéz vasalású szekerek, roskadásig rakva négyszögletű gyapjubálákkal, nyers bőrrel és zsákokkal. Odabenn, az udvaron, marok munkások szedegették le a bálákat, a lábbelikészítők árnak nevezett szerszámjához hasonló, de emberkar nagyságú fogókkal. Egy pofaszakállas java-korbeli ember járkált fűgőn a szekerek körül, fején fekete bársonysapkával, amelyen ezüst bojt fityegett. Hosszu pipából pőfékelt, míg fél szeme az egyik kocsira, a másik félszeme a másik kocsira sandított. Oda-odament a leszedett rakományhoz, pipaszurkálójával meghasította a zsákszövetet, amely a gyapjubálát fődte, szakértő módon megtapogatta két ujjával a bála anyagát, azután intett annak az embernek, aki a nyomában járt egy bődönnel. A bődönös, hosszú pemzlijével fekete szurokfestékből, titokzatos jeleket pingált a bála oldalára.

— Heller ur, Heller ur, — szaladt be lelkenzve egy ferdevállu, pupos, sánta kis figura, aki végig begombolt, ünnepélyes fekete kabátot viselt és a füle mellett tintás tudóh ékeskedett.

A Heller M. és Társa cég főnöke méltóságteljesen fordult vissza. Csak a szeme kérdezte, hogy: no, mi kell?

— Kérem szépen, a kancelláriában a méltóságos Forgách gróf ur...

Lihegett, elállt a lélekzete a kis emberkének.

Hogyisne, a szegény kis könyvelő egészen magán-kívül volt, hogy Forgách gróf ur ömértisége szemé-lyesen kegyeskedett a hajnali órákban meglátogatni Heller Mózes urat az irodájában.

Igen nagy dolog volt ez 1830-ban. Valljuk be: még ma is nagy dolog volna.

Ez a Forgách Antal gróf hatalmas uradalmak gazdája, a gácsi várur, aki Gácson Európaszerte híres posztógyárat vezetett és olyan komolyan vette a hivatását, hogy fölvetette magát Pesten a nagykereskedők társulatába. Kérelmét a nagytekintélyű purgerok csak úgy voltak hajlandók teljesíteni, hogy reverzálist adott a gróf. Kötelezte magát, hogy csakis saját gyáranak áruait fogja pesti raktárában tartani.

felszólította a Tiszapolgárit, hogy

a szokásos 2 százalékos jutalékot 12.500 pengő összegben fizesse ki.

A Tiszapolgári válasza sem méltatta ezt a levelet és ugyanez a sors érte a bankház további hét levelét is. Erre a Belvárosihoz fordultak, amelynek igazgatója azonban azzal érvelt, hogy az ügyletet nem Weiss Pálék, hanem a Belvárosi miskolci fiókja közvetítette. A bankház hivatkozott a kezei közt levő és a megbízást írásban is tartalmazó levelezésre, de ennek az intervenciónak az lett a vége, hogy Timár Lajos, a Belvárosi igazgatója és Krausz Sándor, a bankház beltagja közt izgatott szóváltás fejlődött ki, amely aztán

lovagias uton nyert elintézését.

Miután a bankház a Tiszapolgárral szemben fennálló követelését nyolc levél elküldése után sem tudta behajtani, sőt a levelekre választ sem kapott, peres utra terelte az ügyet és

keresetet adott be 12.500 pengő tőke és járulékaik erejéig.

A napokban megtartott perfelvételi tárgyaláson a budapesti törvényszék március közepére tűzte ki az érdemleges tárgyalás határnapját, amikor a felek érdemben nyilatkozhatnak. Értésülünk szerint a felperes cég azzal a gondolattal foglalkozik, hogy követelését be fogja kebeleztetni az alperes takarékpénztár székházára.

* A történelmi adatokat a következő munkákból vettem: Ifj. Palugyay Imre: Budapest leírása, Schams: Ofen und Pesth. Náray Gyula: A magyar kamarai intézmény és a budapesti kamara története. Marcali Henrik: Világtörténelem.

Mit ér a Nasici és mit ér az Ofa

Egy kolozsvári öreg fatermelő rendkívül érdekes reflexiói A Pénzvilág decemberi cikkére

Egyik régi és igen tekintélyes erdélyi favállalkozótól kaptuk ma Kolozsvárról az alábbi levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Hosszabb ideig távol lévén Kolozsvárról, most került kezembe A Pénzvilág múltévi december hó 19-én megjelent száma, amelyben engem, mint szakembert igen közelről érdeklő cikket olvasok azon a címen: *a Nasici és az Ofa. Egy kis összehasonlítás.* Nagyon érdekelné, ki írhatta ezt a cikket, de ugyebár ez szerkesztőségi titok, ezt nekem nem fogják elárulni. Azt látom, hogy a cikk *szakember kezétől származik*, aki azonban mégsem volt egészen helyesen informálva. Már maga a cím is *bizonyos naivitást árul el*, mert a fapiacon otthonos régi szakembernek nem jutna eszébe a *Nasici* párhuzamba állítani az *Ofával*. Hogy egy példával éljek, olyan ez az összehasonlítás, mintha a *Rothschild* hasonlítani össze a pesti *Munk és Davidsohn*-céggel, ami azért jut eszembe, mert a háború alatt még sok dolgom volt ezzel az előkelő pesti bankházzal. A *Munk és Davidsohn* bankarcát, ahogyan hallom, azóta nagyon megtollasodott, éppen olyan jó, mint azelőtt volt, kitűnő, finom, megbízható. De mégis csak Pesten van a *Munk és Davidsohn*, a *Rothschild* pedig egy *világé*, amelyet mindenütt ismernek. Egy fogalom a *Rothschild* mindenütt, ahol civilizált emberek laknak. Ilyen fogalom a fa-szakmában a *Nasici* is, egyike a világ leghatalmasabb és legjobban vezetett favállalatának, Európában mindenesetre a legelső és a legirányadóbb.

A *Rosenberg* is egy fogalom. Kisujjában van az egész faüzlet, okos, eszes, még hozzá szerencsés is, Európában ő a *fapiac diktátora*. Hogy egy példát említek, Bajorországban van egy favállalat, a *Süd-deutsche*, amely konkurrenciát csinált a *Nasicinak* a parkettgyártás terén. Erre *Rosenberg* kapta-fogta magát és csinált egy nagy parkettgyárat Münchenben, majd később egyet Berlinben. Vagyis egyet a délnémetországi piac, egy másikat az északnémetországi piac számára. Ma az a helyzet, hogy az egész németországi parkettgyártás a *Nasici* kezében van. Szerkesztő Ur ebből is láthatja, hogy a *Rosenberg* Hermann diktál, messzire elér az ő keze.

Vagy egy másik példát: mostanában a keményfa-árak az európai piacon elég lényegesen emelkedtek. Ennek az iránzatnak a hátterében is a *Nasici-Rosenberg* áll. Hiszen pontosan nem lehet belelátni az ő kártyáiba, de a szakembernek módjában áll megközelítően helyes feltevésekbe bocsátkozni. Tegyük fel, hogy a *Nasicinak* százezer köbméter keményfája van eladásra készen. *Rosenbergnek* a keményfa-árak nem konveniólnak. Erre vevőként lépett föl a piacon és vásárolt ötezer köbméter fát a korábbi napi árnál magasabban. Erre a keményfa ára felment és az ő százezer köbméterje értékben tetemesen emelkedett. Az tény, hogy a keményfadrágulást *Rosenberg* indította el, még pedig akkor, amikor ez neki érdekében állott. És Budapest büszke lehet rá, hogy ezeket a nemzetközi jelentőségű akciókat *Rosenberg* rendszerint *pesti irodájából* intézi, vagy pedig *Zágrábból*, miután a hatalmas *Nasici* legtöbb erdővel és iparteleppel Horvátországban rendelkezik.

— Azért hangsúlyoztam, hogy *Rosenberg* a bűrből dirigál, a telefon mellől, mert az *Ofa* mindenhatója, az én *Sonnenfeld* Lajos öcsémuram, ugyancsak a szerencse kegyeltje, sokszor panaszkodott nekem, hogy minden szép és jó lenne, csak ne kellene annyit utazni. *Sonnenfeld*, ahogyan nekem mondta, *folyton a vonaton ül, ott éli le az életét, a hálókocsi az ő legmegszokottabb pihenőhelye.* Hiszen igaz, az *Ofa* az évek során át sok kisebb-nagyobb vállalatot megszerzett, szórványosan erdősegeket is vásárolt s ezek az érdekeltségek szét vannak szórva *Brassó* vidéken, a felvidéki *Várnán*, az ausztriai *Gutenbrunn* és *Pöchlarn* vidéken (a Duna mellett), legutóbb tulajdonába került a *Slavia* is, a horvátországi keményfaérdekeltség (ez az első keményfaüzlet), amelyet az osztrák *Holz-industrieltől* vásárolt meg, tehát, amint látható, a különböző érdekeltségek jó távol esnek egymástól. *Sonnenfeld*, ugylátszik, mindenütt jelen akar lenni, ezért utazik és vándorol folytonosan. De lehet más oka is, ami a faszakmában meglehetősen nyílt titok: az *Ofa* az utolsó néhány esztendő alatt lett jelentékenyebb vállalat és különböző telepei élére nem tudta még mindenütt a megfelelő szakembert állítani. Abszurdum például, hogy a horvátországi *Slaviát* *Pozsonyból* dirigálja egy dr. *Blumenthal* nevű fiatalember, *Sonnenfeld* rokona, aki jóformán most tanulja a keményfa-üzlet mibenlétét, hiszen az *Ofának* a *Slavia* megvétele előtt egyáltalán nem volt keményfaérdekeltsége. Lent *Zágrában* a *Slaviát* egy fiatal tisztviselő vezeti, akit az *Ofa* átvett a korábbi tulajdonostól, a bécsi *Holz-industrieltől*. Megjegyzem, hogy a fiatal dr. *Blumenthal* is igen eszes, okos ember, de a keményfaüzlet egyike a legnehezebb mesterségeknél s akárhánszor egy egész emberélet kell hozzá, amíg abba valaki alaposan beletanul.

Egy esztendővel ezelőtt az *Ofa* nagy vállalatot kötött le, ami az egész piacon szenzáció volt. Megszerezte a gróf *Schönborn-féle* ruszakrajnai roppant kiterjedésű erdősegek kitermelési jogát, ami egy 40 esztendőre szóló üzlet. A szerződés részleteit senkisé ismeri, de úgy hallottam, hogy évi százezer köbmétert

akarnak kitermelni, ami igen nagy vállalkozásnak mondható. A gróf *Schönborn-féle* erdősegek kisebb része tölgy, tulnyomó része bükk, egyszóval keményfa — az utóbbi főképp Olaszországban és Spanyolországban találhat piacra, mert ott az olcsóbb butornak és épületfának van keletje. A bükkről eltérők a vélemények, mindenesetre aránytalanul nagyobb fantázia lenne a *Schönborn-üzletben*, ha csupa tölgy lenne, vagy legalább is nagyobb részben lenne tölgy, mint bükk. Akkor mindenesetre nyugodtabb lélekkel lehetett volna belevágni. Persze az a főkérdés, milyen a szerződés, amelynek a megkötésénél a prágai kormány is volt szava. A szerződésbe még senki a szakmából beaválva nincs, de *Sonnenfeld* ügyes ember és úgy tudom, van neki *pesti irodájában* egy saját külön „*pénzügyminisztere*“, akiről az a hír járja, hogy *rendkívüli tehetség és nem szokott tévedni.* Hallomásból tudom, hogy a gróf *Schönborn-féle* erdők kitermelése mostanában fog megkezdődni s hogy itt is a pozsonyi fiatal *Blumenthal* dr. lesz a „*Macher*“.

Megjegyzem: *Sonnenfeldnek* azt is a szemére hányják, hogy mindenütt a rokonait helyezi el, de én ezt helyeslem, mert legalább megbízhatók bennük. A hiba legföljebb az, hogy nem mindig a rokonok a leghetesebbek.

Egyáltalában a *Nasici* nagysága nem olyan szenzáció, mint hogy mi lett *Sonnenfeldből*, a memrég még kis, jelentéktelen favállalati hivatalnokból. Ez az igazi karrier. Hiszen a *Nasici* már békében is nagy volt, nem lehet csodálkozni azon, hogy még nagyobb lett,

de az *Ofa* békében még nem is létezett, ez egy konjunkturális alakulás, amely mindenesetre a *Sonnenfeld* nevéhez fűződik. Az *Ofa* gyorsan nőtt, a fák nem nőnek olyan rapid az erdőben, mint ahogy az *Ofa* terebélyesedett. Azt lehet mondani talán, hogy kicsit hirtelen is nőtt, azért kell a *Sonnenfeldnek*, szegénynek annyit a vonaton ülni.

Még csak azt akarom modani, hogy nagy szerencséje neki a *Krausz Simi*, aki már évekkel azelőtt kellő pénzforsorokról gondoskodott. *Krausz Simi* nélkül a *Sonnenfeld* nem tudott volna így megerősödni és bizony nem számíthatott volna arra se, hogy — amint a pesti újságokból látom — az *Ofa* börzei árfolyama már elérte a 140 pengőt, tehát a *Nasici* ma már nem egészen ötven pengővel ér többet az *Ofánál*. Azt mondják, a börze nem szokott tévedni, én ezt el is hiszem. Én azonban már ide és tova 40 esztendeje vagyok von *Fach* és elámulok azon, hogy 2 *Nasici* részvényért nem lehet már vásárolni 3 *Ofa*-részvényt. Bizony isten, Szerkesztő ur, forog velem a világ, ha arra gondolok, hogy ez lehetséges, hogy én ezt megértem. Mindenesetre szeretném hallani a *Rosenberg* véleményét és Szerkesztő ur nagyon érdekessé tenné a lapját, ha tudna csinálni egy interjút a *Rosenberggel* arról, mi a nézete neki a *Sonnenfeldről* és az *Ofáról*. Ha ez sikerül magának, kedves Szerkesztő ur, küldjön nekem a lapjából 10 példányt, mert azt, amit a *Rosenberg* mondott, szét akarom küldeni a szakmában. Igazán nagyon kíváncsi vagyok és maradtam tisztelő hive. (Aláírás.)

Miért akadt meg a magyar bauxit-termelés

A Mák és a Bauxit r. t. megállapodásának kulisszatitkai — Hét milliárdot adott a Mák értéktelen részvényekért?

A budapesti törvényszéken most folyik egy per, amelyben nem is a szereplő személyek, nem is az összeg nagysága a fontos, hanem fontos és közérdekű az, hogy az ellenfelek jogvitáján keresztül

be lehet látni abba a kohóba, ahol a nagyítóke üzleteit kovácsolják

és bepillantást lehet nyerni a kipárnázott ajtók mögé, ahol a legnagyobb vállalkozást is hajlandók elejteni pillanatnyi, nem is jelentékeny előnyök kedvéért. De beszéljenek a kommentár helyett maguk a tények.

Vitéz zalatnai Stürmer József ny. ezredes még 1908-ban taliándörögdi családi birtokán ércek nyomait fedezte fel. A leletet szakértőnek mutatta be, miután pedig biztató választ kapott, hozzálátott ahhoz, hogy az ércek minőségét, az erek terjedelmét hitelesen megállapíthassa. Hosszu évek munkájával, laboratóriumi kutatások, geológusok meghallgatása után, bányaszakértők bevonásával megállapította, hogy

az érc valóságos drágakincs, mert nem más, mint bauxit-alumínium,

még pedig oly mennyiségben, hogy ez a lelet Magyarország egyik legnagyobb természeti kincsének volt tekinthető.

Az ezredes egész vagyonát áldozott fel, amíg ezt megállapította, a kutatásokat azonban abba kellett hagyni, mert nem volt elég tőkéje ahhoz, hogy az érc kiaknázására bányavállalatot tudjon a saját erejéből létesíteni.

Csak több mint tíz év után ismerkedett meg az ezredes Eidlitz Ottó bécsi bankárral, akinek elmondta a dolgot és panaszkodott, hogy a valósággal keze ügyébe eső, lábai előtt fekvő természeti kincseket kiaknázni nem képes.

Eidlitz Ottó erre kijelentette, hogy amennyiben a felfedezés a valóságnak megfelel, az esetben hajlandó az ezredesnek a szükséges anyagi eszközöket rendelkezésére bocsátani. A legelső lépés

tehát az volt, hogy az érc minőségéről, az erek terjedelméről Eidlitz meggyőződést szerezzen és ebből a célból megbízta Suess bécsi tanárt, az osztrák Tudományos Akadémia elnökét, hogy a leendő bányaterületet kutassa át. Az osztrák tanár kedvező véleményt adott.

Mig Eidlitz és Stürmer ezredes között ezek a tárgyalások folytak a kiaknázandó területre, a hatóságok által engedélyezett zárt kutatómáni jogok elveszőfélben voltak, mert az ezredesnek annyi vagyona sem volt már, hogy ezt a kutatómáni jogot megújítsa. Végül megfizetésével mégis megszerezte a pénzt, amennyi erre a célra kellett és a kutatómáni jogokat megújította. Ezekután Eidlitz és az ezredes az érc kiaknázására

közkereseti társaságot alapítottak,

sokra azonban nem mentek, úgyhogy 1920 decemberében elhatározták, hogy az alumíniumérc kibányászására részvénytársaságot fognak alapítani. Ki is bocsátották az alapítási tervezetet, belevonták az ügybe Eidlitz Ottó fivérét, Eidlitz Hugót is, meg is egyeztek az alapítók részére juttatandó előnyökben, biztosították is a maguk számára a megfelelő pozíciókat, úgy hogy végül 1921 áprilisában meg tudták tartani az alakuló közgyűlést és megalakult a Tapolcai bánya rt., amely a cég-jegyzékbe be is vezetett.

Az érdekeltek között érdekellentétek merültek fel, úgy hogy 1926-ban az érdekeltek a részvények eladása felől tárgyalásokat kezdtek. Először egy amerikai pénzcsoporthoz fordultak a vállalat iránt.

Ezeket a tárgyalásokat a gazdasági világban élénk figyelemmel kísérték és a megbeszélések híre eljutott a kormányhoz is. Ekkor közbelépett a kormány és felhívta a hazai bányavállalatok figyelmét arra, hogy ne engedjék Csonka-Magyarországnak ezt az ércekben leggazdagabb bányatelepét külföldi tőkések kezébe kerülni. Ilyen körülmények között kezdett foglalkozni a Magyar Általános Készletbánya rt. a részvénytőbbség megszerzésével és a tárgyalások eredménye az lett, hogy 1926 júliusában a MÁK a részvényeket dr. Kayos László ügyvédől és vitéz zalatnai Stürmer Józseftől 100.000 dollárért meg is vásárolta.

Mindenkinek az volt a meggyőződése, hogy az alumíniumbánya, amelyben bauxitot akarnak termelni, a legfényesebb jövő előtt áll. Hogy mi lett a nagy tervekből, azt egy per iratai fogják elmondani. Ezekből az aktákból látható lesz az is, hogy a MÁK a Bauxit részvénytársasággal olyan megállapodást létesített, amelynek egyik pontja értelmében a Tapolcai bánya üzemének felvétele ugyszólván teljesen ki volt zárva. Eltérőek a perben tett vallomások arránéve, hogy volt-e a szerződésnek olyan pontja, amely

a bánya üzemének felvételét kifejezetten eltiltotta,

de annyit mégis meg lehet állapítani, hogy a gondolat lényegében az volt, hogy a tapolcai bánya, legalább is egy időre ne lépjen ki a porondra. Hogy milyen céljai voltak ezzel a MÁK-nak, azt csak Vida Jenő őméltsága tudná megmondani és talán nem is hosszú idő múlva ki is fog derülni. Egyelőre csak azt kell leszögezni, hogy a MÁK a részvénytöbbségért 100.000 dollárt fizetett, tehát olyan jelentékeny összeget, hogy szinte kizárt dolog, hogy ezt az áldozatot azért hozta volna meg csupán, hogy a részvényeket trezörbe zárja, belőlük sajtópapírost csináljon és a bányát elpusztulni engedje.

Vida Jenő nem szokott milliárdokat kifizetni

addig, amíg az üzlet jövedelmezőségéről előbb meggyőződést nem szerzett, de meg nem is valószínű, hogy a MÁK részvényeseivel szemben vállalta volna a felelősséget azért, hogy teljesen értéktelen papirosokért ilyen óriási összeget dobjon ki a vállalat. De nem is valószínű, hogy ez így lenne, mert mint az alábbiakból ki fog tűnni, a MÁK ugyanezeket a részvényeket továbbadta, illetőleg rájuk opciót engedélyezett a zürichi Bauxit Rt.-nak, amely a részvényekért szintén nem csekély összeg fizetésére kötelezte magát az átvétel esetén.

Az ügy kulisszatitkait egy pársoros kereset lebentette fel, amelyet Eidlitz Ottó bécsi bankár indított a Tapolcai bánya rt. ellen a budapesti központi járásbírószágon. Keresetében a bankár előadta azt, hogy 1921 áprilisában, amikor a részvénytársaság megalakult, létesítésénél ő, mint alapító vett részt. Az alapítási tervezet kibocsátásakor ebbe felvették azt a kikötést, hogy amennyiben a részvénytársaság megalakul és a bánya üzemét folytatja, az esetben neki megfelelő vezetőállást kell biztosítani. Ezért az 1926 augusztus havára járó és az alapítási tervezet szerint őt megillető egyhavi fizetését vette a keresetbe. Hivatkozott arra, hogy hasonló vállalatoknál a vezető állásban levő emberek legalább harmincmillió korona fizetést kapnak és ezért kérte a bíróságot, hogy a Tapolcai bányarészvénytársaságot egyhavi fizetés címén

30 millió korona fizetésére kötelezze.

Dr. Rácz János Jenő kir. járásbíró előtt megtartott tárgyaláson a bányarészvénytársaság szavatosként perbehipta dr. Kayos László és vitéz zalatnai Stürmer József volt igazgatósági tagokat, akik a perbe be is léptek és a Tapolcai bányarészvénytársaság védelmére sorompóba is állottak. A bánya védekezése a szavatosok védekezésével ugyszólván azonos. Azt kérték ugyanis ugy a szavatosok, mint a bánya, hogy a bíróság Eidlitzet

keresetével utasítsa el

Eidlitz ekkor szenzációs teleplezéssel állt elő. Állította, hogy a bánya szüneteltetése készkarva történik, még pedig azért, mert amikor a részvények a MÁK. kezébe jutottak, a MÁK. a Bauxit R.T.-gal lepaktált és vele szerződést kötött. Ebben a szerződésben a MÁK. a Bauxit R.T.-nak a Tapolcai bánya részvényeire opciót biztosított, ennek ellenében a Bauxit R.T. kötelezte magát arra, hogy a MÁK. részére a szükséges mennyiségű bauxitot hosszú időn át szállítani fogja, a MÁK. pedig ezt a mennyiséget átveszi. Kikötötték azonban szerinte ebben az opciós szerződésben azt is, hogy mindaddig, amíg az opció le nem járt, a MÁK. a Tapolcai bányát üzembe nem helyezheti.

A bizonyítási eljárás és a felek érveinek meghallgatása után dr. Rácz bíró ítéletet hirdetett, amely szerint Eidlitz igényét megállapította és arra

kötelezte a bányát, hogy a bankárnak 1926 augusztusi fizetése címén 18 millió koronát fizessen ki.

A bíróság ítéletében megállapította, hogy az alapítási tervezet kikötései a felekre nézve kötelező jelleggel bírnak. Az alapítási tervezettel kétoldalú szerződés keletkezett a bánya és Eidlitz között. Ezt egyoldalul módosítani nem lehet. Az ítélet szerint az a kifogás, hogy a bányától nem várható produktív üzem, helyét meg nem állja, mert

az üzem felvételének akadálya nincsen.

Az ítélet ellen ugy a bánya, mint a szavatosok fellebbezéssel éltek és fellebbezésükben régi állás-

pontjuk igazolására újabb bizonyítékokat hoztak fel. Így csatolták a vállalat 1925. évi mérlegét, amelyből kitűnik, hogy 750 millió korona alapítke mellett az évi veszteség 264.490.660 korona volt. Utaltak arra, hogy a fizetési igény túlzott, mert a részvénytársaság összes alkalmazottainak fizetése is csupán évi 49.940.000 K-ra rug.

A budapesti törvényszék fellebbezési tanácsa a felek előterjesztésének meghallgatása után új bizonyítást rendelt el annak a körülménynek a tisztázására, hogy folytat-e a bánya üzemét és ha igen, milyen terjedelemben, milyen tevékenységet fejtett ki és milyen tevékenységre nyílik joga Eidlitz Ottónak és utasította az elsőbírószágot, hogy állapítsa meg az idevonatkozó tényállást,

a Bauxit R.T. és a MÁK. között létrejött szerződések figyelembevételével is.

A per érdekessége Vida Jenőnek, a MÁK. vezetőjének az eskü alatti kihallgatása volt. Vida Jenő előadta, hogy a Tapolcai bánya részvényeit a MÁK vásárolta meg, nem tudja azonban megmondani, hogy a részvények tulajdonosai kik voltak. A MÁK. ezeket a részvényeket nem adta el, hanem azok megvételére csupán opciót adott a Bauxit R.T.-nak. Körülbelül ebben az időben a MÁK. a Bauxit R.T.-al bauxit-szállítására is szerződést kötött, még pedig oly módon, hogy a Bauxit R.T. kötelezte magát a MÁK. részére hosszabb időn át bauxit szállítására. Az opció és a szállítás között azonban összefüggés nincsen. A Tapolcai bányát azért nem helyezték üzembe, mert megvizsgálták szakértőkkel az ércet és ezek kijelentették, hogy

a bányában csak csekély és gyenge mennyiségű bauxitot lehet találni.

Hegedüs Sándor és Rakovszky István esete 1901-ben

Irta SZATMÁRI MÓR

Nagy eset volt biz az. Három napon át nagy izgalomban tartotta az egész magyar politikai világot, de végül mégis komikumba fullt, ámbátor egy miniszter bukásának kezdete volt.

A Széll Kálmán miniszterelnöksége alatt az 1901-iki választások küszöbén történt. A képviselőház az Adria-társasággal való szerződésről szóló törvényjavaslatot tárgyalta. A javaslatnak éles ellenzéke támadt. Még a szabadelvűpártban is akadtak, akik némely intézkedéseit erősen kifogásolták, főképp a szerződés tarifális részeit. A Házban különösen a néppárt, meg az Ugronpárt hadakozott ellene. Március hó vége felé egyre fokozódott az ellenzéki hangulat s a parlamenti felszólalásokban megnyilvánult már a vihart jelző türelmetlenség, annyival inkább, mert a kormány párkérdéssé tette az ügyet s a politikai berkekben, pártklubokban, parlamenti folyosókon napokon át különös híreket sutogtak. Ezek a hírek nem kerültek ugyan nyilvánosságra, de csaknem mindenki tudott róluk. Így azt sutogták, hogy Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter azért fogszírozza oly erősen a javaslatot, mert anyagiilag érdekelve van az Adriánál, sőt egy hír konkrét formában azt rebesgette, hogy az Adria-részvények egyharmad része a miniszter kasszájában van; nyugodtan tarthatja azokat, mert nem névre, hanem bemutatóra szólnak.

A dolog a képviselőház március 28-iki ülésében patant ki s annál nagyobb meglepetést kellett, mert maga Hegedüs Sándor miniszter tette szóvá egy igen izgatott felszólalásban. Egyenesen nevére nevezte a gyereket. Elmondta, hogy egy pletykáról van szó, mely bár privát uton jutott tudomására, kénytelen vele a Ház elé jönni, mert ez a pletyka befolyásolhatja a képviselő urak bonafidesét.

Nagy mozgás támadt a Ház minden oldalán. Zajos, zavaros közbeszólások keresztezték egymást. Mindenki megérezte valamelyes botrány kitörését.

Hegedüs miniszter nem leplezhető izgatottsággal adta elő, hogy Rakovszky István néppárti képviselőnek két kormánypárti képviselő és a kormányra súlyosan dehonoszáló gyanúsításokat és vádakot sugott be, de Rakovszky igen lojálisan vele közölte ezeket a pletykákat s mikor tőle (a minisztertől) megtudta, hogy ezek a gyanúsítások alaptalanok, igen lojálisan elállott attól, hogy akár a Házban, akár máshol, azokat szóvá tegye. Haragos hangon a kormánypártira mutatva, mondotta: Ha volna ebben a pártban olyan ember, aki cselszövő módon elmegy az ellenzékhez, ott gyanúsításokat helyez el, hogy ezáltal az ellenzék tagjait bonafidesükben félrevezesse, az ilyen embert pellengérré kell állítani és én őt ezennel a közmegegyezésnek adom át.

A miniszter nem mondhatta el ezeket egyfolytában, mert a Házban roppant nyugtalanság támadt s kikötő nagy lármában többször elveszett a miniszter hangja.

Minden oldalról felzúgott a kérdés: Kik azok? Nevezze meg! Miről van szó? Mi történt?

Mikor Hegedüs Sándor újból szóhoz juthatott, folytatta beszédét. Előadta, hogy magának Rakovszkynak elmondása szerint egyik kormánypárti képviselő a tarifális kérdésben adott rejtve tendenciózus, hamis információkat, egy másik kormánypárti képviselő pedig azt sugta be Rakovszkynak, hogy ő (Hegedüs) azért ragaszkodik a javaslatához, mert az Adria-részvények egy-

Feltették Vida Jenőnek azt a kérdést is, hogy van-e olyan pontja a Bauxit R.T. és a MÁK. közti szerződésnek, amely szerint az opcióra való tekintettel a MÁK. a tapolcai bányát üzembe nem helyezheti, Vida Jenő azonban a vallomástételt erre a pontra nézve megtagadta azzal az indokolással, hogy

ez üzleti titok és annak elárulásával a MÁK. érdekeit sértené.

A következő tanu dr. Hiller József, a zürichi Bauxit Rt. vezérigazgatója volt. A MÁK és a Bauxit Rt. közti opciót is megerősítette és előadta azt, hogy ez az opció 1932-ben fog lejárni. Ugyanezen időig kötelezte magát a Bauxit arra is, hogy a MÁK-nak bauxitot fog szállítani. A MÁK ezzel szemben kötelezettséget vállalt arra, hogy amíg szállítási kötelezettségének a Bauxit Rt. kellő módon eleget tesz, addig mástól vásárolni nem fog. A szerződés nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a MÁK a bánya üzemét felfelhesse, mert egyes pontjai szerint bizonyos esetekben

a MÁK-nak jogában van a bauxit-termelést Tapolcán megkezdeni,

Most tárgyalta az ügyet a budapesti kir. törvényszék Hanskarl-tanácsa, amelyen Lejthényi Aladár előadó a bizonyítás anyagát ismertette. Hosszas tanácskozás után a bíróság kihirdette határozatát, amely szerint

minden további bizonyítást feleslegesnek tart,

az idő előrehaladottságára való tekintettel azonban a folytatólagos tárgyalásra új határnapot tűz ki.

(V. J.)

harmadrésze az ő kezeiben van, de ő becsületszáva bejelentette Rakovszkynak, hogy egyetlen részvény sincs birtokában s az Adriával nincsen semmiféle összefüggésben.

Mindezeket a miniszter állandóan Rakovszky felé mondotta és Rakovszky tüntetően helyeselte minden mondatát.

A nagy izgalom átfutott az egész Házban s tetőpontját érte el, mikor Hegedüs miniszter ezzel a kijelentéssel: Mit mondjak arra, hogy van a kormánypártban, aki azt a gyávaságot elkövette, ezt a gyanúsítást elterjesztette? Megvetésemet fejezem ki iránta! — fejezte be beszédét.

A képviselők valósággal megdöbbenek, mert ámbár hallottak a gyanúsításokról, nem tudták kikről van szó. Viharosan zúgott fel minden oldalon a kérdés: Kik azok? Különösen a jobboldal konsternálódott, hiszen a miniszter kijelentése ugyszólván az egész kormánypártira ránehezedett. A baloldalon meg a kormányt érintő botrányt szimatolták s ez hozta izgalomba a kedélyeket.

Az általános kedélyháborgás még fokozódott, mikor Rakovszky István állott fel és előadta, hogy nem is egyszer, hanem többször tetek előtte amugy sutlogva kormánypárti képviselők a kormányra súlyosan dehonoszáló kijelentéseket. Roppant lármá szakította félbe. „Nevezze meg őket! Kik azok?” harsogtak minden oldalról. De Rakovszky tagadó gesztust csinált. Kijelentette, hogy nem nevezi meg az illető két képviselőt. Tanuk vannak ott rá, hogy ő visszautasította ezeket a suttyomban gyanúsításokat, ellenben elmondta a dolgot magának Hegedüs miniszternek, hogy védhesse magát. Ismételt, hogy ő nem nevezi meg őket, mert neki nem kenyere a denúciálás, de felszólítja őket, álljanak fel itt a Házban férfiasan és mondják meg, hogy ők voltak a gyanúsítók.

Hegedüs Sándor élénken helyeselt, de a képviselők újból követelték Rakovszkytól, hogy ő nevezze meg az illetőket. Am Rakovszky kitért ez elől. Olyan nagy volt a háborgás, hogy az elnök felfüggesztette az ülést. A szünet alatt az ülésteremben meg a folyosókon csoportok verődtek össze. Egyik csoport Rakovszkyt, a másik meg Hegedüs minisztert ostromolta, hogy nevezzék meg azt a két kormánypárti képviselőt. Hegedüs kijelentette, hogy sejtelmé sincs róla, kik azok, Rakovszky meg következetesen megmaradt amellett, hogy ő nem denúciál.

A kormánypártban kiadták a jelszót: Meg kell tudni, hogy kik voltak és ki kell őket dobni a pártból.

Mikor újból megnyílt az ülés, felállott Berzeviczy Albert és a szabadelvűpárt nevében kifejezte azt a kívánságát, hogy az illető két képviselő holnapig nevezze meg magát, de ha ezt nem teszik, méltóan követelhető Rakovszkytól, hogy ő nevezze meg őket.

Szentiványi Árpád ugy vélekedett, hogy három napi terminus adassék az illetőnek, mert lehet, hogy nincsenek ép Budapesten, de ha akkor sem jelentkeznek, akkor a tanuk, akikről Rakovszky említést tett, bizvást nyilatkozhatnak.

Az általános hangulat feszültsége nem enyhült, főképp nem, mert Rakovszky újból kijelentette, hogy nem nevezi meg az illetőket; talán lesz még bátorságuk ahhoz, hogy cselekedetükből levonják a konzekvenciákat.

(Folytatás a következő számban.)

Szerdai Beszélgetés

Idősb Dr. Intim István h. vezérigazgató úrral

— Kedves Szerkesztő Ur, gratulálok a Pásztor Miksa kinevezéséhez, amely valóban osztatlan örömet és meglepetést keltett. Hogy ez az előléptetés most így gyors váratlansággal megtörtént, abban kétségtelenül némi része van A Pénzvilágnak is. Az ön lapja hetenként hírt adott azokról az önjelöltekről, akik összeköttetések után futkostak, hogy ezek segítségével beülhessenek a P. K. évek óta üresen álló vezérigazgatói székébe. Nem mindennapi falat, nincs mit esodálkozni rajta, ha a nepotizmus különös mohósággal vetette ki rá hálóját. A helyzet végre is kényelmetlenné vált a felsőbbbségre. Folyton hangoztatták Pásztor Miksa előtt, hogy a kombináció alapítatlan, kívülről nem hatolhat be senki az állam első bankjának vezérigazgatói stallumába. Mikor aztán a protekciók gyűrűje kellemetlen lett, Korányi báró szétvágta a gordiusi esemőt és kinevezette Pásztor Miksát. Ennél a lépésnél kétségkívül közrejátszott az is, hogy Pásztor mellőztetése esetén, nyilván azonnal visszavonult volna. Márpedig Pásztor Miksa tudása, tapasztaltsága, utánozhatatlan szorgalma és munkabírása ma a P. K. élén teljességgel nélkülözhetetlen.

— Köszönöm a bókákat, szeretett Vezérigazgató Ur és a helyes diagnózist. Mi a véleménye az új mérlegekről?

— A mérlegek, a viszonyokhoz képest, kitűnőek. A Kereskedelmi Bank pozíciója a legutóbbi zárszámadási eredményekből is imponálóan bontakozik ki. A Hazai Takarékpénztár fennállása óta nem produkált a múlt évihez hasonló mérlegeredményt. A Belvárosi illetőleg teljesen aláírom A Pénzvilág multheti számának megállapításait. Itt az ön mérlegkritikusa tökéletesen fejen találta a szöveget. Ha egy mérleg tulajdonos, ha egy intézet fejlődése feltűnően gyors, meg kell vizsgálni, hogy az egészen szerény képességű vezetők, az igénytelen törpék miképp produkálhattak aránytalanul többet, mint a nagy eszközökkel dolgozó hagyományosan nagyrenoméjú óriások. Egyetértsek e tekintetben A Pénzvilág talpraesett válaszával. A túlforszírozott kamatnyereség! Az amugyis elviselhetetlenül magas kamattételek továbbbeszűzása! Ki kellene hallgatni a belvárosi kereskedőket, hogy a saját bőrükön miképpen érzik ennek a snájdig bankpolitikának konzekvenciáit. De — tudomásom szerint — van még egy ok, amelynek alaposságát akkor lehetne konstataálni, ha tüzetesen megvizsgálná valaki a Belvárosi újabb jelzálog-adósainak stókkját. Kiderülne, hogy az anyag nem egészen elsőrendű. No és nem utolsó segítőtárs az ily abnormis lendületnél a szerencse sem. A szerény képességűeknek már a példabeszédben is méltatott szerencséje. Tény, hogy bankkörökben állandó beszédtema a Belvárosi mérlege, amely számszoraiban messze túlszárnyalta régi, finom, elsőrangban megalapozott és kitűnően vezetett intézetek legújabb eredményeit.

— Újabb köszönet a megnyugtató konszenzusért. Menjünk tovább! Mi van az Angol-Magyarral, amely a múlt hét végén deklarálta magát és a Hazai Bankkal, amelynek mérleg-számlája ma látta meg a napvilágot?

— Az Angol-Magyar Bank fejlődése és egészségesülése tovább tart. Régebbi esztendőkre rejtett válságainak nyomai teljesen eltűntek és ez az intézet most már valósággal proccol egészségével! A nagybankok sorában méltó helyet foglal el, s ezt egyre ennyire kibontakozó belső erői indokolják. Bizonyos, hogy az Angol-Magyart igen tehetséges és koncepciós emberek vezetik, akiknek személye felé még emellett belföldön és külföldön egyformán bőven árad a bizalom.

— A Hazai Bank volt mindig egyike a legfinomabb magyar intézeteknek. Fnyomsága és előkelősége újabbban még különösebben reprezentálódik vezetőjében, aki őszintén távol a lármás nyilvánosságtól, a legnemesebb hagyományok pedáns útjain vezeti bankját. Az intézet múlt évi jelentése kissé melankolikus hurokat penget, ez a tendenciája azonban csak az általános viszonyok túlszárnyalása. Ezt a vezérkari referátát, úgy tudjuk, Rapoch Jenő dr. szerkesztette ismeretesen nagy és az alapos tudást imponálóan visszatükröző intelligenciájával. Rapoch, a vezér első munkatársa, Szécsi Pál előkelő rezerváltságát, a viszonyokról igen konzervatív véleményét szövegezte meg az egész gyönyörűen szerkesztett jelentésben, amely a szokványos évi referátáktól eltérőleg, érdekes és eredeti szempontjaival feltűnő tanulmány. A részvényeseket normálisan ki fogja elégíteni a Hazai Bank múltévi

mérlegeredménye, de a vezetők, akik nívós, tiszteletes munkájukkal létrehozták, nincsenek az eredménytől túlságosan elragadtatva. Szécsinek azonban, úgy halljuk, az a nézete, hogy a régi,

nemes, legjobb iskolában elsajátított üzleti elvektől a viszonylag nagyobb profitért nem lehet eltekinteni. Legalábbis ő mindig csak azt fogja adni, ami lényege. A Hazai Bank részvényesei, betevői s gesztiojának összes érdekeltjei mindenesetre nyugodtan alhatnak!

— Kedves Vezérigazgatóm, ezek a szép és mélyenjáró szavak tősztnak is beillenek, a fő az, hogy hallgatósága egyetértően önnel. Én azt hi-

Hónapok alatt 15 százalékkal drágult a nyersanyag, de a gabonaértékesítés válsága lehetetlenné tette a textilszakmában az árak emelését

A gépfegyvertűz ropogásához hasonlóan szinte percenkint durrognak a golyók a textilszakma nyugodalmának éppen nem nevezhető frontjáról és a különös látványt nyújtó hadászat csupán előkészítése annak, amit katonai műnyelven „belővésnek” neveznek. Hogy a textilfront mellékkartelljei közül kettő, a nyomó- és készáru-kartell felbomlott és nincs hatalom, — sőt tekintély sincs — amely ismét közös nevezőre hozhatná a most már külön utakon járó alakulatokat, hogy a legkiterjedtebb textilérdekeltség feje, budai Goldberger Leó a kereskedelmi életben szokatlan gesztussal bejelentette a közvetítő nagykereskedelemmel való kapcsolatok felbontását — mindez csak mellékes tünel.

A helyzet az, hogy a magyar textilipar léte, illetve számottevősége az önálló vámterület felállításától datálódik, helyesebben Trianon idézte elő azt a kényszerhelyzetet, hogy a magyar textilgyártás a félgyártmányok kikészítésén túl szélesebb alapokra helyezkedjék. Ezt megelőzően kizárólag a hazai nagykereskedelem bonyolította le a külföldi gyárak és a detailisták közti forgalmat. A textilgyártásalapításokból a belföldi nagyiparon kívül kivették részüket azok a külföldi vállalatok is, amelyek eddig is nexust tartottak fenn a magyar kereskedelemmel, mert a súlyvámok bevezetése következtében csupán a finomabb minőségű és könnyebb súlyú cikkek behozatala fizetődött ki számukra, míg a tömegfogyasztásra szánt cikkek importjánál gazdaságosabbnak látszott helyi telepek létesítése, illetve azoknak érdekltségükbe való bevonása.

Az 1927. év folyamán létrejött kartellalakulatok működése már 1928-ban megbénult a gabonaértékesítés válsága folytán. Schandl Károly államtitkárnak az a beszéde, amelyben — nem számolva a világpiaci helyzet várható alakulásával — a gazdasági adalmat a buza közeli áremelkedésére való hivatkozással a termény minél későbbi értékesítésére hívta fel, elsősorban a textilszakmában éreztette hatását. A gazdasági adalom anyagi deroutja

a kereskedelem künnlevőségeinek bonitását plauzibilissé tette,

viszont a továbbra is teljes üzemmel dolgozó gyárak, dacára az egyelőre be nem hajtható követeléseknek, kénytelenek továbbra is kihitelezni áruikat, hogy raktárak túlterheltségét csökkentsék.

Ilyen körülmények közt a kartellekben résztvevő egyes vállalatok közt az eddigi kontingens fentartásáért folytatott küzdelem idézte elő a koncentrációk szétrobbanását. A változott körülmé-

szem, hogy véleménye ezuttal is igaz, őszinte és tárgyilagos volt. Sajnos, ezuttal nemigen tudom revanzsrozni magam, a nagy hidegben elfagytak az izgató szennzációk. Annyit mégis közölhetek, hogy Kálmán Henrik nem tőkeemelésről tárgyalt Berlinben, hanem egyéb üzletekről, Horváth Lipót pedig kizárólag üdülés céljából utazott külföldre, ahonnan különben a jövő hét elejére visszatér. E hó közepén megjelenik a Leszámitoló-bank mérlege is, tőkeemelési javaslattal azonban ezuttal nem lép az igazgatóság a rendes évi közgyűlés elé, noha megtehetné, mert a Kádár Gusztáv által létrehozott igen jó külföldi összeköttetések rendelkezésre állanak. A Moktárról is azt beszéljük, hogy még mindig nem emel kapitálist, tartósan dacolva a közgazdasági teoretikusokkal, akik az alaptőkeemelését a Moktárra nézve már rég halaszthatatlannak jelezték. Még csak annyit, hogy értesülésem szerint az Ingatlanbank még e hónapban ismét rekordmértékkel lép a nyilvánosság elé. Csak aki jól tud mérleget olvasni, alkothat majd helyes fogalmat arról az elképzelhetetlenül nagy vagyonról, amit ez a kitűnően és — szerencsésen vezetett intézet reprezentál. A viszontlátásra!

Ráró

nyek egyenesen kényszerítő erővel vitték a helyzetet egymásnak a kedvező ajánlatokban való túlcitálásáig, a vállalt feltételek megszegéséig.

A nyersanyagok, elsősorban a gyapot ára a nyári hónapok óta 14—15 százalékos emelkedést mutat fel, de az áremelés a szakma jelenlegi kétségbeesztő helyzete mellett mégis az öngyilkossággal lenne egyértelmű. A Goldberger-gyár és kapcsolatos részei a nagykereskedelem kizárásával tulajdonképpen csak követik egyes gyárak példáját, amelyek kezdettől fogva külön beszerkezéssel és ügynöki gárdával tartották fenn a közvetlen kapcsolatot a detailistákkal. Hogy aztán a delkredera szempontjából nem igényel-e ez a módszer több költséget, mint a nagykereskedelem után való szétosztási tevékenység, az más lapra tartozik, de egyik ilyen gyárunk vezető igazgatójának nyilatkozata szerint, aki a gyár alapítása óta a közvetítő kereskedelem kikapcsolásával bonyolítja le ügyleteit,

ez az eljárás mindenesetre rizikómentesebb.

Bizonyos, hogy a probléma világkereskedelmi kérdés, amelyet nem szaklapok hasábjain és nem a kereskedelmi csarnok ülésén fognak eldönteni, ellenben az is kétségtelen, hogy a magyar mezőgazdasági és ipari körök közt fennálló krónikus antagonizmus nagyban hozzájárult ennek a helyzetnek az előidőzéséhez. A megoldhatatlan circulus vitiosus kísért itt is: az ipari és merkantilkörök a mezőgazdasági termények, az agráriusok az iparcikkek olcsóbbodásától várják a javulást. Most azonban mumusként kísért a textilszakmában az a hír, hogy a kormány állítólag Gaál Gaszton iniciatívájára rövidesen revízió alá veszi a vámtarifát és a textil-súlyvámok leszállításával megnyitja az utat az olcsó külföldi tömegáru előtt.

A csehszlovákiai textilgyárak körlevélben tudatták magyarországi rendelőikkel, hogy az importált áruk árát, tekintettel

a nyersanyag árának és a munkabéreknek emelkedésére, 4—6 százalékkal felemelték.

Ez a nálunk is régóta esedékes, de a fenti okoknál fogva keresztülvihetetlen áremelkedés lenne az egyetlen kiútja a válsággal küzdő és most már egyenként is külön utakat járó magyar textilgyáraknak, amelyeknek vitalitását a történelem után csak egy erős kézzel véghezvitt, szigorú szankciókkal szabályozott és egységes elvekben megállapított, a kartell kereteinél is zártabb koncentráció szerezheti vissza.

Szomoru látogatás a pesti adó-hátralékosok síralomházában

Árverések nagyüzeme a Dologház-utcában — Filléreket ígérnek az adóhátralékban lefoglalt butorokért — „Viszontlátásra, 8 nap múlva!”

Szegény pesti adófizetőkre (jobban mondva: *adó-nemfizetők*) mostanában nagyon rájár a rud.

A Dologház-utcában, az adóegzekválások központi nagyüzemében *új raktárpületek emeltek*, mert a régi helyiségek már szűknek bizonyultak az adótartozások fejében lefoglalt butorok és mindenféle vegyes szerszámok befogadására.

Dologház-utca 3.

Régi építkezésű, földszintes ház, óriási udvarral, melyet terjedelmes raktárpületek szelnek át.

A bezárt raktáreliségekben ütött-kopott, rozszant butorok, kézműves szerszámok és egyéb közhasználati tárgyak szomorkodnak.

Várják további sorsukat, helyesebben: a mindenható adóvégrehajtó urakat, akik hónuk alatt nagy aktacsomóval, mostanában nap-nap után egymásnak adják itt a kilincset. Olyik végrehajtónak annyi az aktája, hogy külön altisztet állítanak be annak cipelésére.

Ahogy benyitunk az utcai kiskapun, a rendes sommás árverésekről jól ismert hivatásos árverező ember szólít meg barátságosan és az érrefelé szokatlan nyájassággal:

— Mama jó napunk lesz, szerkesztő ur. Csupa *mecie* az egész, ami terítékre kerül.

— No, erre kíváncsi vagyok — felelem és már jön is a végrehajtó.

Magas, szikár, őszes ember. Egy városi altiszt cipeli utána a félházsányi sulyu aktahalmazt.

Utánuk a becsüs, kémlelő pillantásokkal.

A végrehajtó bevonul az egyik nyitott raktárba és helyet foglal a már előre elkészített kis kerekasztalnál. Maga elé kiteríti az iratait és hivatalos komolysággal olvassa a „leltárt”:

— Egy ebédlőszekrény, konzultükör, mosdó, kredenc, kilenc szép festmény, két éjjeli szekrény, íróasztal, egy darab ingaóra.

A hivatásos árverezők, akiket a közhumor az „árverési hiéna” epítelen ornansz-szal ruházott fel, áhítattal körülállják a kis asztalt és a végrehajtó ur ajkairól lesik-várják a sorsdöntő ígétet.

— Következik elsőnek egy ebédlőszekrény. Becsértéke *ötvenhat pengő*. Tessék ígérni rá.

Mélyseges hallgatás.

A „hiéna” urak összemosolyognak.

Végre megszólal egy borizü hang a jobb sarokból: — *Öt pengő*.

— Ugyan kérem, ne vicceljen — inti le a végrehajtó. — Gyerünk urak, sok a dolgom. Tehát senki sem ígér...

— Gyerünk tovább. Nem érdekel — süvit közbe egy hang a balfenékből.

— Próbáljuk meg a konzultüköröt — konferálja tovább a végrehajtó. — Tehát egy fényezett konzultükör. Kiképzési ára *negyvenkét pengő*.

— *Egy pengő* — dörög a borizü hang.

A végrehajtót kezdi elhagyni a flegmája és minden átmenet nélkül rátér a kilenc darab „gyönyörű, szép, művészi kivitelű” festményre, melynek kiképzési ára darabonként *tizenkét pengő*.

— Testvérek közt megér *ötven fillért* — szól közbe egy humoros rezgésű hang. — Ennyit hajlandó vagyok adni érte, készpénzben.

A végrehajtót végképpen elhagyja a türelme.

Sietve összeszedi az irasait és az aktacipelő ember kíséretében kilibeg a homályos, nyirkos levegőjű nagy raktárhelyiségből.

— Viszontlátásra, urak, *nyolc nap múlva*.

Ez pedig azt jelenti, hogy az el nem adott tárgyakra nyolc nap múlva *új árverést tartanak*, de akkor már a végrehajtót *nem kötelezik a kiképzett becsárak*, vagyis a második árverésen *annyiért adhatja oda a kótyavetyére kerülő tárgyakat, amennyiért kéri*.

Jó, hogy ezt is megtanultam.

Legalább, ha olesó ebédlőbutorra lesz szükségem, idejövök beszerezni.

Már kifelé indulok a végrehajtó után, de az ismerős „hiéna” ur, megfogja a karomat és huz vissza:

— Ne tessék még menni, hiszen ezután jön a java. Déléltől még *hat árverés* lesz itt. Mindegyik más-más végrehajtóval és becsüssel. Lesz itt ma még „másodlagos” árverés is.

— Mit tesz az, hogy másodlagos?

— Azt teszi, hogy *másodszor* kihirdetett árverés, amikor már *becsáron alul* is oda kell adni a holmit.

Mintegy negyedórás szieszta következett, mely idő alatt alkalmunk volt kissé körül nézni a hosszú raktárpületekben buslakodó öreg holmik között.

Bizony, nagyon lehangelő, elszomorító látvány.

Ha ez a rengeteg használt butor és kiérdemesült műhelyi szerszám mind beszélni, panaszkodni, zokogni tudna, hangja bizonyosan betöltené az egész Tisza Kálmán-teret, a Dologház-utcatól a Városi Színházig, sőt egy merész hullámhosszal talán még a Szentháromság-téri pénzügyminiszteri palota csucsis ablakát is megrázná kísértetiesen...

Jött a második számú végrehajtó, a második számú aktacipelő altiszttel és a garnitúrába beletartozó becsüssel.

Ez a végrehajtó már barátságosabb ábrázatot mutatott és mielőtt elfoglalta volna trónusát a kis asztal előtt, még néhány vicinális izü viccet is megeresztett.

— Következik a második „stósz”. Eg yebédlő és egy pohárszekrény.

A társaság a raktárpületek háttérébe vonul és rövid terepszemlélet tart.

Csakugyan ott gubbaszkodik egy borzasztóan elnyúlt, Noé-korabeli ebédlőszekrény. A márványlapja nagy bánatában kettéhasadt. Szomorkodva áll mellette egy egész életlen át hűsleges kenyerestársa, a hasonló stílusú öreg pohárszekrény.

Az ebédlőkredenc kiképzési ára *háromszáz pengő*.

Egy öreg „hiéna” *három pengőt* ígér érte.

Persze, nem kapta meg. Majd talán nyolc nap múlva.

A pohárszekrényt sem sikerült eladni.

A végrehajtó a sikertelen munka után már szedi is az aktáit és feltűnés nélkül távozik.

A kiskapunban találkoztam a harmadik számú végrehajtóval.

De nem mentem vissza, hanem elrohantam a kerületi előjáróságra és az utolsó fillérig kifizettem az idült adótartozásomat.

Mert nem szeretnék még egyszer idekerülni, a Dologház-utába.

Kopernikusz.

Jelentkeznek már a tőzsdetanácsos-önjelöltek!

A budapesti áru- és értéktőzsde ezidén korábban tartja közgyűlését (valószínűleg már március hónapban) és ez alkalommal néhány tanácsosi állás is betöltésre kerül. Megindult tehát a kulisszák mögött a választási mozgalom és *elkezdődött az önjelöltek felsorakozása*. E korai megmozdulások színhelye a *Tőzsde-klub*, ahol ráérő emberek, más üzlet hiányában *ily korarérett témákkal foglalkoznak*. Hallomásból tudjuk, sőt egy újság meg is írta, hogy az értéktőzsde tagjai köréből kijelölendő *tanácsosi állásra aspirációját* jelentette be a *megboldogult Első Magyar Iparbank egyik volt aligazgatója*, akit banktisztviselői állásának elhagyása után egyik gazdag zsidó bárói család felesleges tőkéinek kosztoltatásával bizott meg. (Erre a célra, mint az már Budapesten szokás, külön bankcég is alakult.) Hogy egy volt törpebank alárendelt volt tisztviselőjének csak azért, mert ügyeskedő spekulációval *egy kis pénzecske*re tett szert, lehet-e jussa arra, hogy a budapesti áru- és értéktőzsde tanácsának még egészen fiatalon tagja lehessen, *ezt a tőzsde érett közönsége fogja eldönteni*, ha ugyan egyáltalán jelölik az ambiciózus fiatalembert. Mindenesetre figyelmébe ajánljuk a tisztelt Tőzsde-Klubnak, hogy az *önjelölteket ne melengesse*, hanem inkább több szerénységre szorítsa, mert a Klub jelentőségének élénk tulbecsülése lenne, ha ilyen kérdésekben tulságosan angazsálná magát.

A **Szegedi Kenderfonógyár R-T.** igazgatósága megállapította az 1928. üzletév mérlegét, mely (a tavalyi 618.766.28 pengő nyereséggel szemben) 626.895.97 pengő tiszta nyereséggel zárul. — Az igazgatóság a február hó 27-ére egybehívandó rendes közgyűlésnek ajánlani fogja, hogy e tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások eszközzése és az értékesítkesekénti tartalékalapnak 100.000 pengővel való dotálása után évi osztalék fejében 3.50 pengő (tavalyi 3.20 pengővel szemben) f. é. március 1-én a társulati pénztárnál Szegeden és a **Kohner Adolf Fiai** cégnél Budapesten fizetessék.

A **Kohner-ügy** és az **Arbeiter-Zeitung**. Bécsi szerkesztőségünk *teljesen hiteles forrásból* azt az értesítést szerezte, hogy a pár héttel ezelőtt a **Kohner Adolf Fiai** cégről az **Arbeiter-Zeitung**-ban megjelent és hazug adatokat tartalmazó cikket **Kunfi Zsigmond**, a Budapestről megszökött volt népbiztos, az Arbeiter-Zeitung főmunkatársa írta. Természetesen Kunfinak, aki politikával foglalkozik és az osztrák szociáldemokraták lapjának publicisztikai szerkesztője, *sém való, sem hazug értesülései nem lehettek a budapesti Kohner-ház helyzetéről*. Ennélfogva kétségtelen, hogy a megjelent cikk anyagát a szerkesztőségen kívül eső forrás bocsátotta Kunfi rendelkezésére.

A szerkesztésért és kiadásért felel
RÓNA BÉLA

Postatakarékpénztári csekk-számla: 5172.

Adjakok gyermekeiknek
naponta néhány érett nyugatindiai banánt, mondják az egész világ legkiválóbb orvosai. Sűrű, áthatolhatatlan héja a legbiztosabb védelmet nyújtja a baktériumok minden fajtája ellen. Nagyban: Banáubehozatal, Budapest. Tel.: 982-85

Az ország egyik legrégibb és legolvasottabb hetilapja a Biztosítási és Közgazdasági Lapok

mely immár 35 éve kiváló szaktudással, nagy hozzáértéssel, ügyszeretettel szolgálja az ország gazdasági, pénzügyi és biztosítási ügyi kérdéseit.

A lapnak minden számát értékes, tudományos és gyakorlati szócikkek élénkítik. A „JOGÉLET” rovatban tárgyalja a bíróságok legújabb gyakorlatát, fontosabb magánjogi kérdéseket, a szolgálati viszonyból eredő bírói határozatokat.

A „NAPIHÍR” és külföldi rovata mindenkor élénk, változatos, tartalmas beszámolót nyújt ugy az ország, mint a külföld eseményeiről és bírálatilag ismerteti azokat.

Az „ÜZLETI SZEMLE” a lap szakavatott munkatársai megtárgyalják a közgazdasági és biztosítási vállalatok üzleteredményeit, mérlegeit, évi jelentéseit, osztalékügyeit és fontosabb beszámolóit. A lap régi és állandó munkatársai mindent éber figyelemmel, éles szemmel kísérnek, számontartanak. A lap egyik erősségét, az újság bátor szókimondása, kritikájának tisztasága képezi.

A lap szakembernek rendelkezésére áll minden bonyolult tarifa-, kár- és adóügyi kérdésben és szívesen szolgálja előfizetőinek érdekeit.

Előfizetési ár egész évre 20 P.

Tisztviselőket, kárbecslőket, ügynököket igen nagy kedvezményben részesíti.

A kiadóhivatal és szerkesztőség:

Budapest, VI., Vörösmarty-utca 43., I. 1.
(Telefon: Aut. 209—29.)

**Külföldi előfizetés díja
5 dollár**